

DROTÁROV TESTAMENT /JÁN ŠTIAVNICKÝ/ Drotár Ďuro Vačok bol známy široko-ďaleko. Kým bol mladý a nohy mu dobre slúžili, s krošňou na chrbte prešiel celý drotársky svet. Ba mohol sa pochváliť aj tým, že na vlastných nohách prišiel až k moru a tam si ich poriadne umyl. Niektorí mu neverili, ale mnoho

bolo aj takých, čo na Ďurove reči prikyvovali. Bol to statočný chlap a nerád rozprával do vetra. Lenže ani drotár si mladost' dva razy nevychodí. Keď Ďuro ostarel, len sa bližšie pri vlastnom dome držal a chodieval iba do neďalekých mestečiek. Na pomoc si priberal svojho najmladšieho vnuka Ignáca.

„Treba chlapca remeslu priučiť, aby sa vedel medzi ľuďmi obracať,“ hovorieval, keď si otec nechcel pustiť syna do sveta.

„Škola nech mu je prvšia. Biedy sa dost' natrie i potom.“

„Či ja proti tomu niečo hovorím?“ bránil sa starý Ďuro. „Len cez prázdniny nech so mnou chodí.“

Keď Ignác doniesol domov vysvedčenie, už mal dedo pre neho nachystanú malú krošnu a spolu vykročili do sveta.

Poslednú zimu sa však s Ďurom Vačkom niečo porobilo. Bolesti mu udreli do krížov a neradoval sa ani vtedy, keď mu žena za plnú misu pirohov naložila.

„Keby už skôr prišla jar,“ neraz si vzdychol. „Stromy dostanú lístie, ľady na studničkách popukajú a človekovi je hneď lepšie.“

Konečne prišla jar aj do malej dediny, kde Ďuro Vačok býval. Jedno ráno pastier vyhánal po prvý raz kravy na pašu, a onedlho zavýskali dievky a liali oráčom za krky vodu. Nech sa im vraj potom veľa zrna z klasov sype. Aj Ďuro Vačok ožil. Zniesol z pôjda krošnu, kusy nevyrobeného plechu a začal sa zberať na cestu. „Či ty ani na vlastnej posteli nechceš umrieť?“ zalomila žena rukami.

„Čo tam po smrti!“ usmial sa bezzubými ústami Ďuro. „Sama príde po každého, ne- treba ju v posteli čakať.“

„Aj Ignáca berieš?“ uspokojila sa troška stará Vačková.

„Pravdaže!“ prikývol Ďuro. „Ja už pôjdem len takto naoko. On bude remeslo robiť.“

„Biedu po svete roznášať,“ vzdychla žena. „Možno i niečo inšie,“ povedal si popod fúzy starý Ďuro.

Keď sa noci ešte viacej oteplili a dni nabrali na dĺžke, vykročili dedo s vnukom z dediny. Za nimi kráčala stará Vačková. Za dedinou, rovno na kopci, kde sa tri cesty krížili, starý drotár zastal. Spakruky si utrel spotené čelo a prikázal žene:

„Rob si svoju robotu!“

Stará Vačková si prehodila cez hlavu svia- točnú sukňu a tri razy muža aj s vnukom obišla. Pritom hlasno vykrikovala do jarného vetra:

„Dvaja z domu idete, dvaja sa doň vráťte! Sedem ciest prejdite, ale žiadnu chorobu ne- prekročte. Sto cudzích ľudí vidíte, ale na svojich myslite.“

Keď skončila, obrátil sa starý drotár k nej a tichým hlasom jej povedal:

„Oheň stráž, kravu viaž, deti chovaj, na muža nezabúdaj!“

„Urobím, čo sa drotárovej žene patrí,“ prikývla starká a traslavými rukami objala muža i vnuka.

Potom už bez obzretia kráčala k dedine. Drotár Ďuro a vnuk Ignác pokračovali v ceste. Neprešli ďaleko. Len cez tri vrchy a už zbadali pod nohami v doline mestečko.

„Stoj, Ignác!“ zašepkal starý drotár a od únavy sa mu roztriasli nohy.

„Nikdy sme tu nestáli, dedo,“ začudoval sa vnuk. „Vždy sme až do mestečka do- šli.“

PIESEŇ—BLESK

VLADIMÍR MAJAKOVSKIJ

Za sto krajín

a vôd sa nes,
za more do vln vzpäté
rozleť sa, pieseň, ako blesk
po celom šírom svete!

Príd ta,

kde planie vatry plam,
príd

s tvárou rozosmiatou.

Milióny sestier,

Milióny sestier,

prídte k nám!

Prídte k nám, milióny bratov!

Sme pripravení

na boje

i na prácu

robotníka.

Našou veľkou mamou je

naša republika.

Hľaď, zem-starena,

hľaď,

ako nám pribúda sily.

Na záhrady a sad

sme púšte

premenili.

Priatel'ia naši

bránia mier

a ten nás nezapredá.

A naším mocným otcom je

robotnícka trieda.

Lenin je s nami,

kráčame s ním

vpred do nového rána.

Jediným

naším vedúcim

je súdružka

STRANA

Prel. R. S.

„Chcem ti niečo povedať,“ oprel sa starý Ďuro lepšie o palicu. „Pod, sadneme si.“

Ignác pokrútil hlavou, ale počúvol starého otca. Ticho sedel, kým si drotár nenapchal do fajky a suchým kremienkom nerozpálil tabak. Vedel, že dedo skôr aj tak nezačne rozprávať. Fajka akoby mu rozumu do reči pridávala.

„Ignác,“ obrátil zošúverenú tvár k vnukovi, „ja už dlho po svete s krošňou chodiť nebudem. Chcem ti preto niečo povedať...“

„Nehovorte tak, dedo!“ skočil mu do reči vnuk.

„Len ma počúvaj. Každý rok, skôr ako sa vyberieš do sveta, zastavíš sa v mestečku, čo leží pod nami. Vidíš fabričný komín?“

„Vidím,“ prikývol Ignác.

„Pôjdeš rovno k fabrike, ale nie dnu, obídeš ju a prídeš k jarku.“

„Rozumiem,“ prikývol Ignác.

„Prejdeš cez drevený mostík a popri tehlových domoch prídeš až na koniec ulice. Zaklopeš v poslednom dome a starému Meľuchovi odovzdáš tento balík. Potom budeš týždeň drotovať po okolitých dedinách a zasa sa vrátiš k Meľuchovi. Balík, ktorý si mu odovzdal, ti dá nazad, a ty ho potajomky zanesieš na lazy, kde máme stodolu.“

„Na Vlčích brehoch?“

„Tam,“ prikývol drotár Ďuro. „V uhle, ktorý smeruje k bystrine, je uvoľnený kameň. Vyberieš ho a balík tam odložíš, len potom sa poberieš za svojim remeslom.“

„Urobím, dedo, ako chcete!“ prikývol vnuk.

„Prisahať musíš!“ nadvihol sa starý drotár Ďuro. „Je to môj testament!“

„Prisahám!“ zdvihol dva prsty Ignác.

„A teraz choď!“ kývol Ďuro.

Ignác vykročil. Netrvalo dlho a našiel starého Meľucha.

„Dedo vás dávajú pozdravovať,“ povedal a položil balík na stôl. „Mám to u vás nechať a o týždeň prídem.“

Ignác týždeň drotoval po okolitých dedinách a potom sa vrátil k starému Meľuchovi. Len čo sa pozdravili, vyšiel starký na dvor a o chvíľu sa vrátil s balíkom nazad.

„Vieš, kam ho máš odniesť?“ opýtal sa.

„Dedo mi povedal, ale nikomu to nemám povedať.“

„Dobre,“ úsmial sa Meľuch a cez maličké

okienko pozeral, ako Ignác rezkým krokom kráča dolu ulicou a vykrikuje:

„Dááájze hrnce dróóótovať...“ Celkom tak ako starý drotár Ďuro. Keď prešiel celé mestečko, šikovne zabočil na lesnú cestu, aby do večera prišiel do stodoly na Vlčích brehoch. Lahko našiel kameň, ktorý spomínal dedo, odvalil ho a vložil do diery balík.

Keď som už tu, povedal si Ignác, vyspím sa v sene a ráno pôjdem ďalej.

Zložil z pliec krošňu a zahrabal sa do sena. Ani nevedel, kedy prišlo ráno.

Ech, pospal som si, budem musieť ostrejšie vykročiť, povedal si Ignác a pustil sa rezko do doliny. Na dolných lúkach stretol starú Cucmačku.

„Domov ideš, Ignác, domov?“ spytovala sa.

„Nie, tetka,“ odpovedal Ignác. „V stodole som prespal a teraz chcem na druhú stranu doliny prejsť.“

„Domov by si mal ísť. V noci ti dedo zomrel... Nebude už krošňu na chrbte nosiť.“

„Či naozaj?“

„Ako vravím...“

Ignác sa vrátil domov. Hneď po pohrebe sa vybral za starým Meľuchom.

„Či i na budúci rok vám mám balík doniesť?“ opýtal sa.

„Dones,“ prikývol starý Meľuch. „A dedo ti povedal, čo je v ňom?“

„Nestačil. Smrť sa poponáhľala.“

„Nuž sa patrí, aby si vedel. V nedeľu sa vyberieme na Vlčie brehy.“

„Dobre,“ prikývol Ignác.

V nedeľu prišli k stodole. Ignác odvalil rohový kameň a vybral balík v koženej tanistre. Starý Meľuch tanistru opatrne otvoril a rozbalil plátno. Na urobených rukách mu zostala ležať červená robotnícka zástava.

„Zástava?“ čudoval sa Ignác.

„Hej. Každý rok ju nosíme na náš sviatok, keď pochodujeme cez mestečko. Žandári dlhé roky po nej sľedia, ale tvoj dedo ju vždy doniesol aj odniesol a dobre ukryl.“

„Aj ja tak budem robiť,“ povedal vážne Ignác.

„Je to jeho testament,“ doložil starý Meľuch a pohladil prstami čisté plátno zástavy.

A naozaj, žandári túto zástavu nikdy nedostali do rúk. Ignác si dedov testament dobre plnil.

NA ČEREŠNIACH

Ján Navrátil

Čerešienky-parádnice
u nás na záhradke
pripáli si náušnice
ako cukor sladké.

Išiel som sa deliť s nimi,
sedím na haluzi...
Predstavte si, narástli mi
fialové fúzy!

SILÁCI

Ján Navrátil

Vybral sa raz Valibuk
do bučiny zvaliť buk.
Tisne, šklbe, ale buk
neurobí ani puk.

„Nedokážeš zlomiť drevo?“
smeje sa mu Lomidrevo.
Tisnú, šklbú, ale buk
neurobí ani puk.

Pre dvoch je to práca ťažká.
Zavolali Janka Hraška.
Tisnú, šklbú, zrazu puk!
Už sa rúti veľký buk.

Janko Hraško strčil si ho
ako pierko za klobúk.

Ani po velikánskom boji nejde každý víťaz na koni

KLIMENT ONDREJKA

Istý Lipták prebehol vo vojne na ruskú stranu. Sprvu bol nadšený, neskôr však i unavený i nastrašený. Lenže keď do prvých slovenských dedín prišiel a zažil víťanie, bozkávanie, začali ho myšlienky bohatierske opantávať.

Akýže to bohatier, čo za víťaz — osloboditeľ, keď do rodnej dediny liptovskej len tak pešo príde!

I zháňal si koňa; sprvu tátoša bohatierskeho, potom obyčajného — vojenského, ale nenašiel nič. Až nakoniec sa mu pri prešovskom Slavkove podarilo chytiť splašene pobiehajúcu nemeckú mitrhu. Tú si potom pestoval, na nej sa vo chvíľach odpočinku medzi frontovou robotou nosiť učil, bohatierske pózy nacvičoval. Kamaráti sa mu i smiali, i mu v cvičbe pomáhali, lebo chceli, aby ako naozajstný rytier z rozprávky medzi svojich rodných prišiel. Staršina mu preto novú uniformu na ten slávny deň sľuboval, kdekto mu chcel svoj metál požičať a každý o tej paráde privítacej rozprával, mysliac tak trochu na svoj príchod medzi rodákov.

Ale keď už bol celkom blízko k svojim, ranilo ho v mikulášskom boji.

Zosmutnel z toho náš Lipták, upadol na ducha. Vtedy prišli kamaráti na myšlienku, že ho do rodnej dediny na vlastných pleciah vnesú.

A niesli ho dedinou ozdobenou, i do spevu sa dali — o slovenských mamičkách spievali. A ľudia sa zbíhali, svojho krajana, jeho kamarátov vítali, čím len mohli, všetkých častovali. A matere ich pohľadzali, dievčatá bozkávali...

Nuž, čo povedať! Také privítanie ešte nemali a možno by slávnejšie nebolo ani vtedy, keby sa na ich čele bol niesol kamarát na bohatierskom tátošovi.

Ryba

MÁRIA HAŠTOVÁ

Bývam v tichej zátočinke pod starou vrbou.
Mám ju rada. Býva tu príjemný chládok —
a môj rybár.

Chytá ma tak dlho, že si už celkom rozumieme.

Vôbec si bez neho neviem túto zátočinku predstaviť.

Viem, že ma nechytí nikdy. A aj on vie, že ma neoklame háčikom, na ktorý nastokne červíka.

Presne viem, kde mám červíka odhryznúť, aby som sa nenapichla. Aj rybár to vie.

Nenastokne červíka celkom. Nechá mi z neho trčať taký kus, aby som sa najedla.

Plávam si po zátočine a pozerám sa spokojne na rybára. A rybár spokojne na mňa.

Nevedel by si zátočinu bezo mňa vôbec predstaviť.

HOSTINA

Ludmila Podjavorinská

Zozval kohút družinu
na veľikú hostinu.

A mal iba hotové
jedno zrnko makové.

Hľadia kury zľakane,
kto to zrnko dostane?

Žeby nebol hnev a klam,
zobol kohút zrnko sám.

JEŽKO

Ján Andel

Išiel ježko po hájičku,
zrazu zbadal jašteričku.
Povedal jej pošušky:
Poďme spolu na hrušky!
Nejdem — vraví jašterička.
Nemám rada hrušky.
Mne ti chutia od malička
iba tučné mušky.

Išiel ježko po hájičku,
zrazu zbadal veveričku.
Povedal jej pošušky:
Poďme spolu na hrušky!
Nejdem — vraví veverička.
Nemám rada hrušky.
Ja si zjdem do lesička,
tam sú pre mňa šušky.

ROZPRÁVAČKA

Dragan Lukić

Mira bola veľká rozprávačka. Stále niečo štebotala. Aj keď nebolo treba.

Raz ju rozbolel zub. Plakala, vzlykala, nariekala toľko, že všetci susedia sa museli dozvedieť o jej trápení.

Celá uplakaná prišla k otcovi. Ten jej povedal:

„Neotváraj často ústa, lebo chladný vzduch ti vchádza do zuba a od toho ťa bolí.“

Mira zatvorila ústa a stíchla. Bolesti prestali.

Teraz už Mira nie je rozprávačka. Vrávi len vtedy, keď treba. Ústa má zatvorené. Bojí sa, aby ju nerozboleli zuby.

M. Ferko

Zmenka

MÁRIA JANČOVÁ

LEN JEDINÉHO DŇA v mesiaci som sa vždy bála. Bol to deň výplaty, keď prišiel otec neskoro večer podnapitý domov.

Bol to síce len jeden deň v mesiaci, ale vtedy sa otec s materou vždy povadili.

Ako obyčajne, keď sa u nás stalo niečo veľmi zlého, schovala som sa za pec a tam som plakala. Brat si čosi pidliká nožíkom pri peci, ale otec sa tvári, akoby nás nebolo, búcha pästou na stôl a vyhadzuje materi na oči, že mu nedožičí žiadnej radosti. Mať sa na to otcovi vyhráza, že pôjde, kde ju oči povedú, a ja si predstavujem, aké to bude u nás strašné, keď mať odide.

Nedelné ráno je potom u nás ako zakliate.

Mať mlčky varí kávu, otec si leští topánky a nespieva ako v inú nedeľu pesničku:

Za päťdesiat toliarov
sivé volčatá,
že som sa oženil,
plačú dievčatá.

V také nedelné ráno teda otec na pesničky ani nepomyslí. A poobede nevytiahne žiaden zo svojich hudobných nástrojov, ale číta noviny a mať si presúša krásne šáfolové šatky so strapcami a pritom si ako pre seba vraví, že otca raz tí jeho kamaráti iste do nešťastia dovedú...

My s bratom ideme von, lebo nič nie je strašnejšie ako práve

toto otcovo hrobové ticho a materinó dovrávanie, a ja som už rada, keď sa takáto nedeľa skončí.

V pondelok sa však život vráti do starých koľají, aby sa zas niektorú výplatu celá história zopakovala znova.

Až...

Otec mal dovolenku a išli sme pokosiť a poklást do krížov jačmeň na roľu pod Grúňom, ktorú si otec s materou kúpili od krstného otca za materin výplatok. Mať kráčala popredu, otec za ňou nezvyčajne zamyslený. Mať sa podchvíľou naňho obzrela a potom sa ho zrazu opýtala, či ho niečo nebolí, keď je taký smutný a nič nevraví.

Otec len mlčal, až naraz vyhrkol:

„Radšej by som ani nežil!“

A potom začal rozprávať, ako raz podnapitý podpísal kamarátovi Brunckovi zmenku na päťtisíc korún, lehota čochvíľu už vyprší, a Bruncko nemá ani haliera, ktorým by zmenku vyplatil.

Mať ostala ticho. Čakala som, že začne nariekať a vyhadzovať otcovi na oči, že ona to už dávno vravela, že ho kamaráti dovedú do nešťastia.

Ale mať vôbec nezačala plakať, naopak, dala sa prehovárať otca, aby sa netrápil, že sa už niečo nájde, aby nám banka nepredala role a dom.

Medzitým sme vyšli pod Grúň. Slnce pieklo do žltých klasov. Ani som nevedela, ako sme vyšli, lebo celou cestou som si predstavovala, čo bude, ak príde banka a vyženie nás všetkých z domu.

Otec postál s kosou a materi naraz povedal:

„Ale to ti sľubujem, že ma viac opitého neuvidíš!“

Za otca zaveril sa v banke krstný otec. Na najbližšom jarmoku predali sme kravu, aby otec mohol zaplatiť prvú splátku. Nechali sme si od nej teliatko a to si prichováme na kravu.

S hrôzou som sa dívala, ako jej v to ráno starý ujko vypaľoval na bok ciachu. Našu Rysuľu kúpil akýsi svák z tretej dediny a mať ma tešila, že sváka dobre pozná, že má veľa detí a naša Rysuľa nepocíti u neho hladu, keď ju bude toľko detí pást.

Na jarmoku sme kúpili otcovi zimný kabát na sviatok, lebo starý už zanosil do roboty. Tri razy mať odišla od šiatra

ŽRIEBÄ

Kristína Brenková

Keď bol Andrej ešte malý, poprosil ma: „Mama, kúp mi žlté kuriatko.“

„Nie,“ povedala som, „kdeže ho dáme, veď vidíš, aký máme malý byt.“

„Tak mi kúp psa,“ povedal.

„A kde bude stáť jeho búda?“ spýtala som sa. „Veď nemáme ani balkón, ani záhradu.“

„Tak mi kúp aspoň žriebätko,“ opakoval dôrazne a už urazene. „Budem na ňom jazdiť po ceste. Cestu vari len máme?“

Prel. P. Kováčová

BODLIAK

Mária Haštová

Bodliak je malý ježko, ktorý rastie na vysokej stonke. Je stále zamotaný do klobôčka. Ak sa ho dotkneš — pichá. Aj vtedy, ak ho chceš pohľadiť.

PESNIČKA PRE PIROŠKU

Lenka Dedinská

Postavy: líška, osem husí.

Líška (vykukne spoza kriky, opatrne sa poobzerá. Keď začuje gagot husí, opäť sa schová).

Husi (osem husí prichádza na scénu, posadajú si, občas zagágajú).

Líška (vytiahne sa spoza krika). To je milé prekvapenie.

Husi (zľaknú sa a pritisnú jedna k druhej).

Líška Nebojte sa ma, babušky bielušké. Ja som líška Piroška. Môžete si ma pozrieť spredu i zozadu.

Husi Ga-ga-ga. Pekná si ty, Piroška.

Líška Pekná, to viem, ale aj... hladná. Joj, môj prázdny žalúdok!

Husi Ach — ga-ga.

Líška Škoda vám vzdychať. Zažiadalo sa mi husacinky.

Prvá hus Čo to hovoríš?

Líška Že vás zjem.

Prvá hus (zvolá dohromady ostatné, niečo si šepkajú).

Líška Nijaké reči.

Druhá hus Pravdaže, pravdaže, nieto času na reči.

Líška No tak, ktorá pôjde prvá?

Tretia hus Ale, milá Piroška, nieže tak rýchlo, nie. Veď sme si ani trávičky nestihli odtrhnúť, bruška napásť.

Líška A čože by ste teraz chceli?

Štvrtá hus Najesť sa.

Líška Máte pravdu, budete tučnejšie. PASTE SA, ale raz-dva!

Husi (pasú sa, pričom si čosi šepkajú).

Líška Dost už. Umieram od hladu. Ktorá ide prvá?

Piata hus Neponáhľaj sa, milá Piroška, a dovoľ nám naposledy zaspievať si pesničku.

Líška Vraj zaspievať. Kto to kedy počul? Idem ich zjesť, a im je do spevu.

Šiesta hus Len čo dospievame, môžeš s nami robiť, čo chceš,

Líška Tak spustte.

Siedma hus (zastane si pred husi a udá tón. Husi začnú spievať melódiu Prší, prší na slabiku ga).

Prvá hus Ga-ga, ga-ga.

Druhá Ga-ga, ga-ga.

Tretia Ga-ga, ga-ga.

Štvrtá Ga-ga, ga-ga.

Piata Ga-ga-ga.

s kabátmi, čo sa nevedela rozhodnúť, či kúpiť otcovi ten s kožušinovým golierom a či len obyčajný. Nakoniec predsa len kúpila s kožušinovým golierom, lebo ten bol teplejší.

Sebe nekúpila nič.

Ale aj otec sľub dodržal.

Keď som na polročné prázdniny bežala za ním v mrazivej zime do staničnej reštaurácie ukázať mu polročné vysvedčenie, všetci jeho kamaráti mali pred sebou rum a slivovicu a borovičku, aby sa zohriali, kým príde omeškaný vlak, iba pred otcom stál pohárik vínneho streku s bielymi bublinami. Otcovi kamaráti boli veselí a hluční, podávali si z ruky do ruky moje vysvedčenie a chválili ma, že mám hlavu po otcovi, ale otec sa len usmieval a — mlčal.

Vrtichvost

SERGEJ MICHALKOV

Uvidel zajac v lese vlka bez chvosta. Vybral sa po jeho stopách a našiel... vlčí chvost v klepci.

Keď ho z klepca vytiahol, priletela k nemu straka klebetnica.

„Kde si vzal vlčí chvost, Ušiačik?“

„Vlkovi som ho odtrhol,“ zaluhala zajac.

„Ako si sa opovážil?“ divila sa straka.

„Jednoducho. Pobil som sa ráno so sivým vandrakom, lebo ma nechcel pozdraviť. Ovalil som ho raz, dva razy, zvalil som ho na zem, vyprášil som mu kožuch. Prosil o zľutovanie: Nebi ma, zajko, nebi ma! Tak som ho nechal, len chvost som si odtrhol. Na pamiatku.“

Rozniesla straka zvesť o zajačej smelosti po celom lese.

„Zajac odtrhol vlkovi chvost. Na vlastné oči som to videla!“

Zvieratká uverili. Akože by aj nie, keď zajac chodí po lese, vlčím chvostom vrtí, komáre ním od seba odháňa.

Nazvali ho preto Vrtichvostom a začali pred ním svoje chvosty schovávať. Najviac sa znepokojila líška.

„Môj chvost predsa nemá v lese páru. Je krásny. A prísť o taký chvost!“

Stretla raz líška medveďa.

„Utečme, Macko, z lesa, kým nám Vrtichvost nepoodtrhne chvosty.“

„Ale veď mne nemá čo odtrhnúť. Chvost mám ako gombík,“ odvetil medveď. „Radšej zajaca poprosím, aby psíčaťu v dedine nahnal trochu strachu. Celé noci šteká, nemôžem spať.“

„Stane sa,“ sľúbil Vrtichvost medveďovi a vybral sa do dediny.

„Má sa psíča na čo tešiť,“ hovorili si zvieratká v lese. „Bude bez chvosta!“

Vrátil sa zajac do lesa polomŕtvy. Trasie sa ako osikový list, zajakáva sa.

„Čo sa ti stalo, Ušiačik? Rozprávaj!“ obstúpili ho zvieratká.

„Stra — stra... ši — ši...“

„Nerozumiem. Hovor jasne!“

„Strašidlo!“

„Aké strašidlo? Kde je?“

Nakoniec sa horko-ťažko pozbieral a trasúcou sa labkou nakreslil na zemi kohúta.

Zvieratká pochopili, koho sa tak naľakal.

„Cha — cha — cha! Kohúta!“

No prezývka Vrtichvost už zajacom navždy ostala.

Prel. K. Šturtecká

Šiesta Ga-ga-ga.

Siedma Ga-ga-ga-ga.

Ôsma Ga-ga-ga.

Všetky Ga-ga-ga, ga-ga-ga...

Líška Dost, už dost!

Prhá hus (hneď predspieva ďalšiu melódiu Tancuj, tancuj...)

Ga-ga, ga-ga.

Druhá Ga-ga-ga, ga-ga-ga.

Tretia Ga-ga, ga-ga.

Štvrtá Ga-ga-ga, ga-ga-ga.

Piata Ga-ga, ga-ga.

Šiesta Ga-ga-ga, ga-ga-ga.

Siedma Ga-ga, ga-ga.

Ôsma Ga-ga-ga, ga-ga-ga.

Všetky Ga-ga-ga-ga, ga-ga-ga-ga, ga-ga-ga-ga, ga-ga-ga-ga...

Líška Koniec, koniec...

Prvá hus Nijaký koniec, ešte sme nedospievali.

Líška Aj tak vás zjem.

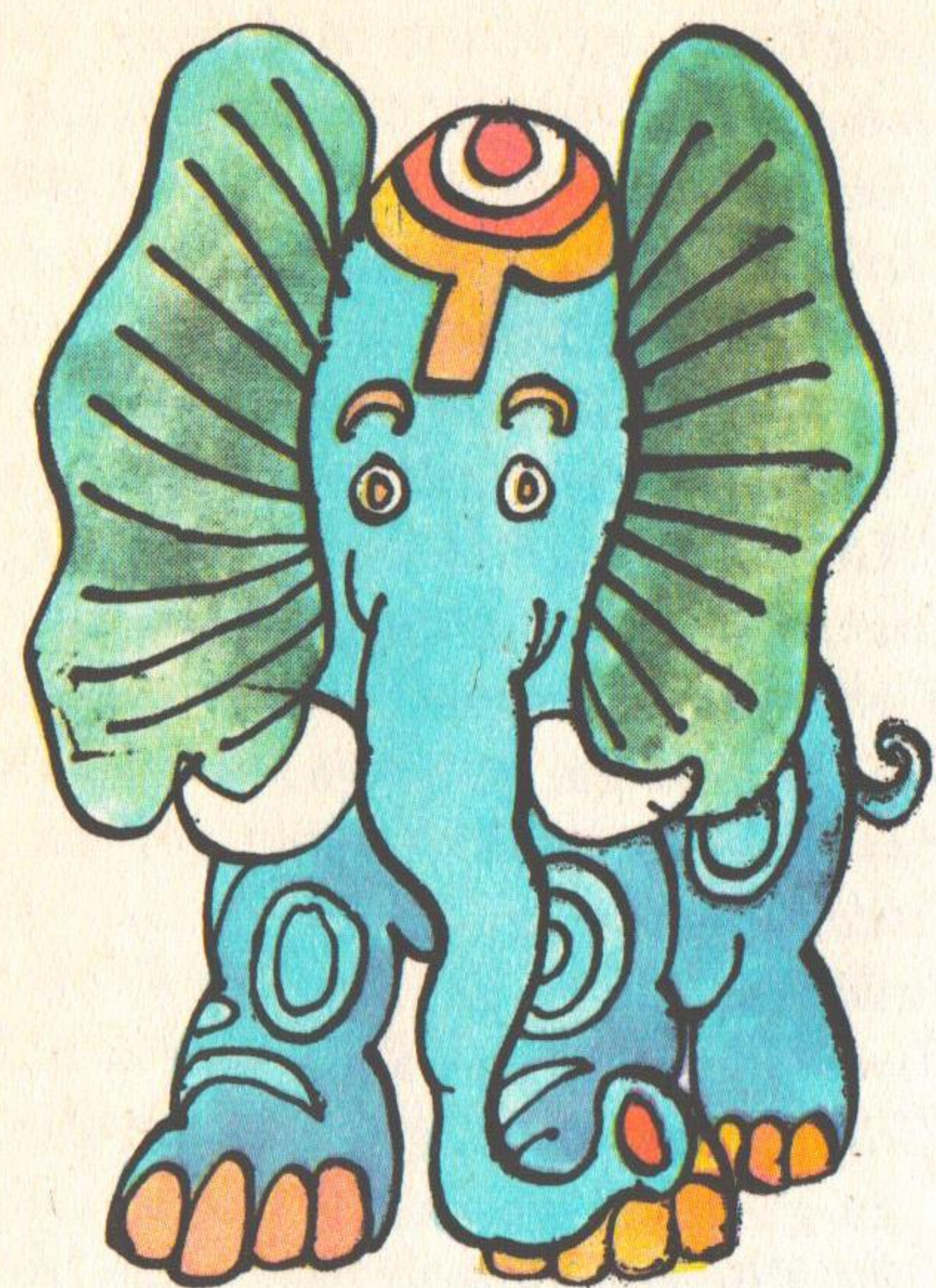
Prvá hus Áno, áno, súhlasíme. Len nám ešte dovoľ nôžky umyť, pierka vykúpať. Veď by sme ti inak ani nechutili.

Líška Taká reč sa mi páči. Už aj do vody!

Prvá hus (gagotajúc skočí do potoka, pláva, ostatné za ňou. Gáganie utíchne, husi zmiznú).

Líška Aké sú len poriadne. Ale už by mali byť vonku. (Ide na breh, díva sa do potoka, pobehúva.) To je hrôza, to je strašné. Hlúpe husi, takto mi prejsť cez rozum. Ušli... ušli... a ja umriem od hladu.

KRISTA BENDOVÁ

Samko Klamko

DEVIATA KAPITOLA,
v ktorej sa dozviete,
že aj slon má
svoje slabé stránky,
hoci je veľmi silné zviera

Bolo mi jasné, že ako prvé musím chytiť zviera najsilnejšie — slona. Lenže nemal som pascu ani nijakú zbraň, ba ani len námornícke lano. Preto som sa rozhodol, že pôjdem na slona holými rukami. Nezdalo sa mi to nebezpečné, pretože cirkusový slon, ktorého som poznal, bol celkom krotký.

Preto nech sa mi nikto nečuduje, že som sa roztriasol, keď mi z ničoho nič zlostne zatrubil do ucha slon veľký ako mrakodrap a vylial na mňa z chobota asi hektoliter vody.

Hodil som sa na zem a chcel som ujsť, keď vtom padol môj zrak na čudný sprievod: k slonovi a ku mne sa blížil africký blší cirkus!

Rýchle som sa k nemu priplazil a povedal som najtučnejšej blške, ktorá tam zrejme bola vedúca:

„Pani, kupujem vás aj s celým cirkusom za najvyššiu cenu. Peniaze dostanete v strednej Európe. Ale teraz, ak súhlasíte, nacvičím s vami prvé akrobatické číslo. Rozkážte všetkým svojim účinkujúcim, aby vyliezli tamto na ten sivý, mohutný mrakodrap!“

Neviem, aké znamenie dala blšia vedúca svojim podriadeným, no v tej chvíli sa pohli dva milióny blšiek a začali liezť na chrbát obrovského zvieraťa.

Slon spočiatku akoby nič nezbadal. No odrazu sa zamrivil, potom sa zasmial, a nakoniec sa už smial a plakal súčasne:

„Zachráň ma, ó, cestovateľ!“ zatrubil zúfalo. „Oslobod' ma od tých drobných zverov, lebo ma na smrť užtekli. Oslobod' ma a som naveky tvoj...“

Povedal som teda blškám:

„Zídte na zem, umelkyne, pomohli ste mi.“

Tak sa stalo, že som chytil odrazu až dva vzácne úlovky: slona a výborne vycvičený blší cirkus.

DESIATA KAPITOLA,
v ktorej Samko Klamko
podá dôkaz,
že keď človek chce,
môže sa o rozumnej veci
dohovoriť aj s veľrybou

Hneď potom som odplával na dáždniku do morských diaľav. Plával som tri dni a nerobil nič iné, iba som lial na tanier slanú morskú vodu. Bolo horúco, voda sa rýchle vyparila a na dne taniera ostali len zrníčka čistej soli. Zoškrabal som ich do zápalkovej škatuľky a tak som to opakoval do tých čias, kým nebola škatuľka plná tých slaných bielych kryštálikov.

Takto vyzbrojený rozhladol som sa po širom oceáne, či na ňom neuvidím veľrybí chrbát. Netrvalo to dlho, pretože veľryba sa v mori oveľa ťažšie skryje ako sardinka.

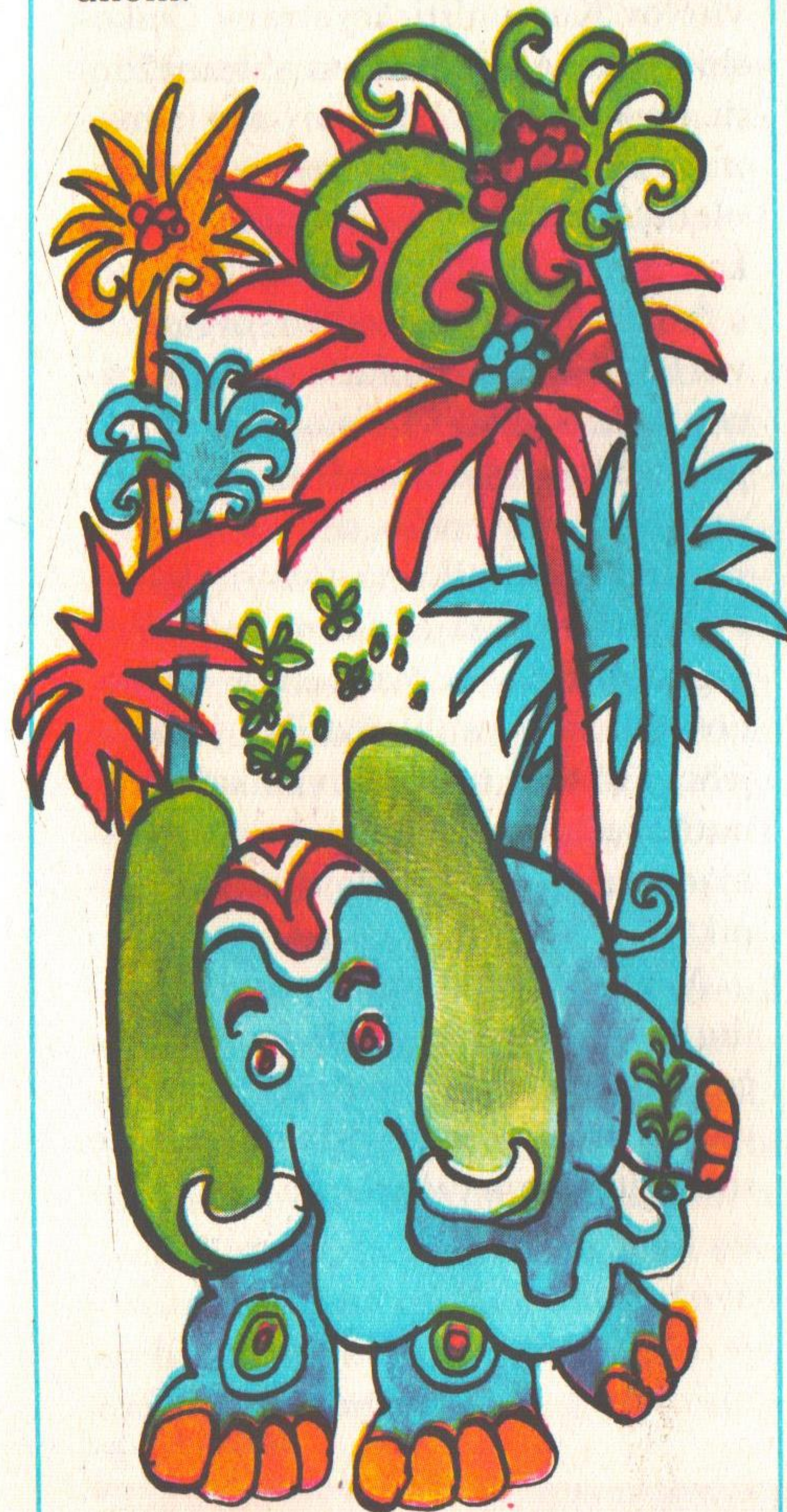
Nuž zakormidloval som svoj dáždnik k nej, posolil som ju a vravím:

„Dobry deň! Oznamujem vám, že nie ste veľryba, ale obyčajný zasolený haring.“

Veľryba sa, pravdaže, začudovala, a pre istotu sa obľizla. Cítiac, že je zasolená, spokojne povedala:

„Máte pravdu, cudzinec, som obyčajný slaný haring!“

Veľrybu som teda tiež chytil veľmi ľahko. Spolu s ňou poslal som však riaditeľovi cirkusu návod, aké množstvo soli má na ňu denne nasypať. Aby si náhodou nespomenula, že je veľryba, a neobrátila celý cirkus hore dnom.

JEDENÁSTA KAPITOLA,
v ktorej sa dozviete,
že móda, ktorá vládne svetom,
môže vládnuť
aj normálnou zebrou

Zebra, ako isto viete, je vlastne pásikavý kôň. Pravdepodobne boli kedysi všetky kone pásikavé, ale potom sa to niektorým znepestilo a vylakovali sa. Alebo možno koníky pásikavé neboli, a to sa tiež niektorým nepáčilo, nuž opreli sa o čerstvo namaľovaný plot a boli z nich zebry.

Nikto dosť dobre nevie, ako to vlastne bolo.

Keď som sa rozhodol, že chytím i zebra, tušil som, že na to musím nejakou využiť tie pásiky. Začal som rozmýšľať, čo všetko je na svete pásikavé, štráfkavé alebo linajkové. Mohol by to byť napríklad školský zošit. Lenže na školu sa ešte nijaké normálne zviera nenachytalo.

Po dlhom rozmýšľaní som zistil, že pásiky, najpodobnejšie zebriým, nachádzajú sa na mojej vlastnej pyžame. Sú farby červenej a zelenej.

Nuž postavil som uprostred Afriky klieťku, otvoril na nej dvierka a do klieťky som pohodil svoju červeno-ze-

lenú pyžamu. Rátal som s tým, že zebra je ženského rodu a bude sa zaujímať o najnovšiu módu.

Rátal som naozaj dobre. Zebra, veselo hopkajúc po Afrike, zastala raz podvečer pred klieťkou.

„Och, tie parížske zebry majú vkus! Už sa mi zunovala moja čiernobiela kombinácia, nebolo by zle zmeniť trochu farbu!“

Hneď nato vliezla do klieťky a začala sa obliekať do pyžamy a vôbec ju neodradilo, že jej bola trošička krátka.

Nenápadne som klieťku zavrel a cirkus Pimpolini má od tých čias najsenzačnejšiu zebra všetkých tisícročí. Pretože jej moja pyžama ostala navždy. Som predsa gavalier a viem, čo sa patrí.

Pokračovanie

ILUSTRUJE
MIROSLAV CIPÁR

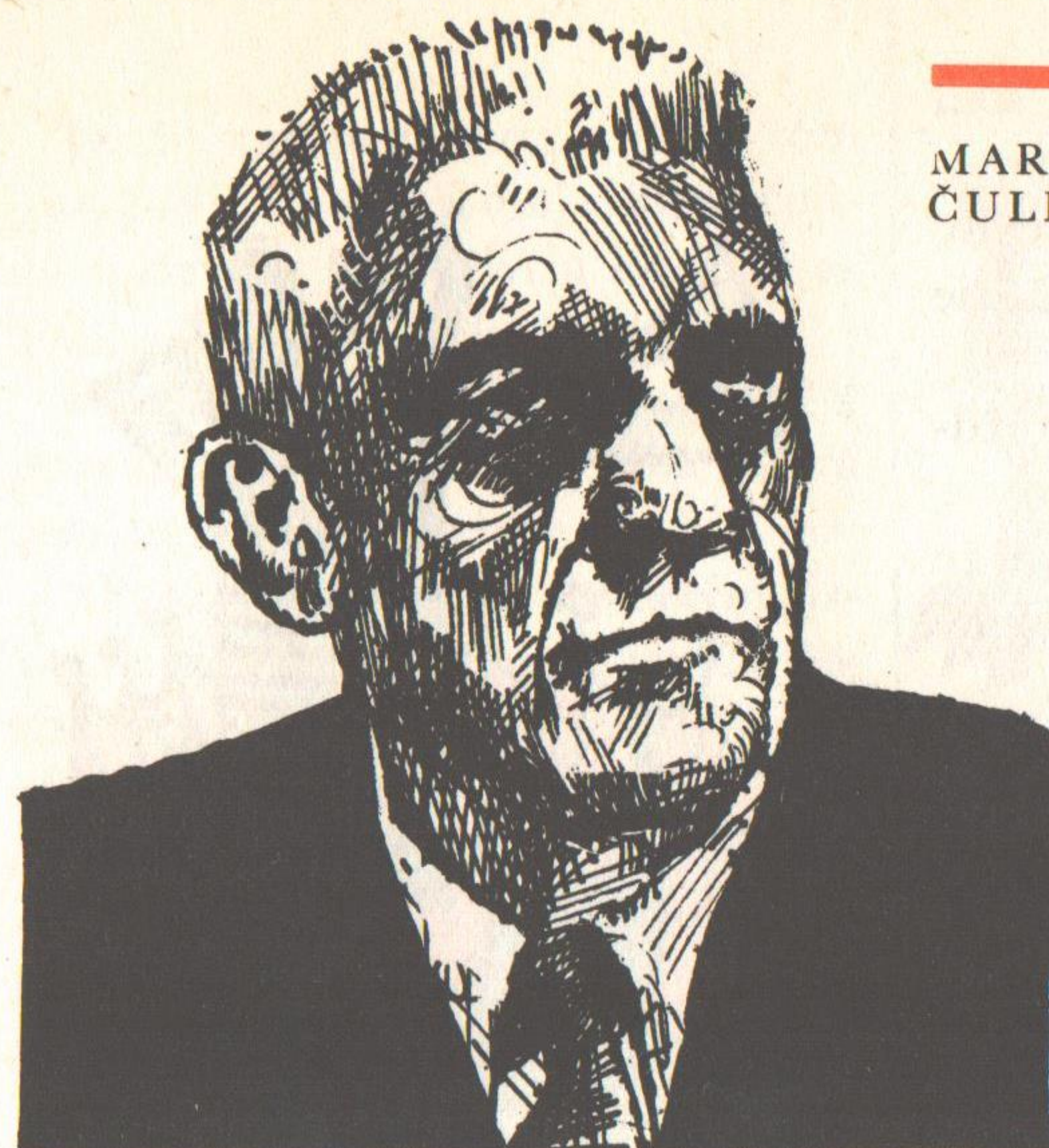
EJ, HOR' SA, SVETA PROLETÁRI

Jozef Schiffel

(1880—1959)

Roku 1920 dostalo slovenské robotnícke hnutie vzácny dar z Ameriky — Jozefa Schiffela. Rozhľadného, skúseného funkcionára s veľkým organizačným talentom, stúpenca Marxa, Engelsa a Lenina.

Schiffel však nebol Američan. Narodil sa v Holíči roku 1880 a do USA, podobne ako Marek Čulen, odišiel za prácou. Tu sa čoskoro zapojil do robotníckeho hnutia krajanov, ba je jedným zo zakladateľov Slovenskej socialistickej strany v Amerike. Svojimi schopnosťami získava si slovenských robotníkov v Amerike natoľko, že sa stáva redaktorom ich časopisu Hlas slobody. Po vzniku Československej republiky prichádza na Slovensko, aby tu pomohol organizovať revolučnú robotnícku stranu. Napriek neobyčajne ťažkým podmienkam sa mu to úspešne darí. Zjazd demokratickej ľavice v Lubochni v januári 1921, ktorý spoluorganizoval, to úplne presvedčivo dokazuje. Lenže Schiffel ani po tomto veľkom úspechu nezaháľal. Ako ústredný tajomník slovenských revolučných robotní-

MAREK
ČULEN

kov zúčastňuje sa na ustanovujúcom zjazde Komunistickej strany Československa a stáva sa jedným z jej vedúcich funkcionárov. Roku 1922 odchádza však znova do Ameriky, aby sa ujal vedenia Slovenského robotníckeho spolku. Jeho veľké schopnosti využíva aj medzinárodné robotnícke hnutie, lenže poznajú ich aj americké úrady. Preto sa, ešte aj ako stavec, musí každú strednú hlásiť na policajnom úrade, a to i napriek tomu, že sa stal občanom krajiny, ktorá si do svojho národného znaku dala sochu slobody.

Marek Čulen

(1887—1957)

Nikdy ho nezviedol dar a neskloniť hrozba. Po celý život neochvejne bránil záujmy robotníkov a roľníkov.

Narodil sa na Záhorí, v Brodskom. Do vzniku prvej Československej republiky žil v Spojených štátoch severoamerických, kam odišiel pracovať

ako desaťtisíc jemu podobných bedárov. Tu sa prvýkrát stretol s robotníckym hnutím. Po návrate do vlasti stal sa jedným z organizátorov a predstaviteľov Komunistickej strany Československa. V Národnom zhromaždení, do ktorého bol zvolený ako komunistický poslanec, obhajoval predovšetkým práva chudobných roľníkov. V čase druhej svetovej vojny bol v Sovietskom zväze, odkiaľ organizoval boj slovenského ľudu proti domácim a nemeckým fašistom. Keď vypuklo Slovenské národné povstanie, prišiel na Slovensko, aby sa bezprostredne zúčastnil i na tomto zápase. Po oslobodení sa ako člen najvyšších orgánov KSČ znova venuje poľnohospodárskej problematike. Je to aj jeho zásluha, že u nás vznikajú jednotné roľnícke družstvá, ktoré od základu zmenili život slovenského roľníka.

A tak ešte pred smrťou splnil sa tomuto priekopníkovi slovenského a československého robotníckeho hnutia celoživotný sen: pôda sa konečne stala majetkom tých, čo na nej pracujú.

Dvojstranu pripravil
Milan Hudec

BOHUMÍR
ŠMERAL

Bohumír Šmeral

(1880—1941)

Nebol robotníkom. Po celý život bol však v službách robotníckeho hnutia. Slúžil oddane ľuďom, o ktorých veril, že raz dokážu vytvoriť krajší, lepší svet.

Ich trpký životný údol ho zaujal už v mladosti. Preto, ešte ako študent, stáva sa stúpencom revolučných myšlienok. Ako dvadsaťjedenročný je redaktorom Rudého práva, najvýznamnejšieho časopisu českých robotníkov, a ako tridsaťštyriročný je už predsedom ich strany. Veľkú októbrovú socialistickú revolúciu prijal s nadšením, lebo ho presvedčila, že je v silách robotníkov a roľníkov zbaviť sa všetkých, čo žijú z práce iných. Oplyvnený Vladimírom Iljičom Leninom, s ktorým sa osobne stretol na svojej návšteve v Sovietskom zväze, snaží sa očistiť vtedajšiu robotnícku stranu od ľudí, čo sú ochotní zmieriť sa s bohatými fabrikantmi a veľkostatkármi. V zápase s nimi stáva sa vodcom českých revolučných robotníkov, ktorí si v máji 1921 vytvárajú vlastnú stranu — komunistickú.

ANTONÍN
ZÁPOTOCKÝ

BOHUMÍR
ŠMERAL

V nasledujúcich rokoch sa Bohumír Šmeral stáva významným funkcionárom medzinárodného komunistického hnutia. Žije striedavo v Sovietskom zväze a v Československu. Domov prichádza najčastejšie vtedy, keď treba pomôcť strane. Organizuje, radi, posmeľuje. Keď Československo ohrozil fašizmus, zapojil sa aj on do boja na obranu republiky. Jej oslobodenia sa však už nedožil. Umrel roku 1941 v Sovietskom zväze, v krajine, ktorá sa mu stala druhým domovom.

Antonín Zápotocký

(1884—1957)

Prv než sa stal kamenárom, vychodil meštianku v Kladne. Vedomosti, ktoré potreboval pre svoj budúci život, v tejto škole však nezískal. Dal mu ich otec, Ladislav Zápotocký, jeden z najvýznamnejších priekopníkov socialistických myšlienok

u nás. V jeho „škole“ sa mladý Antonín zoznámil s revolučnou abecedou, jeho zásluhou vypracoval sa na významného predstaviteľa robotníckeho hnutia a Komunistickej strany Československa.

Bol nezmieriteľným odporcom spolupráce robotníkov s majiteľmi fabrík a veľkostatkov, a preto i on roku 1921 vyvinul veľké úsilie pri organizovaní komunistickej strany. Po jej vzniku stal sa jedným z vedúcich funkcionárov a neprestal ním byť až do smrti. Za svoju politickú činnosť bol niekoľkokrát súdený a väznený. Jeho vieru v konečné víťazstvo robotníckej triedy nedokázali však zlomiť ani české väznice, ani nemecké koncentračné tábory, v ktorých bol od roku 1939 do roku 1945. Po víťazstve nad fašizmom zúčastňuje sa s novou silou na budovaní nového ľudovodemokratického Československa. V rokoch 1948—1953 je predsedom vlády a v roku 1953 stáva sa prezidentom republiky.

Náš druhý robotnícky prezident nebol však len politikom. Neustále sa zaujímal o umenie a sám napísal aj niekoľko kníh, v ktorých zobrazil život pracujúcich ľudí v minulosti. Jednu z nich, pod názvom Barunka, venoval i deťom.

Obrázková história Slovenska

VYBERME SA na našej ceste za dejinami Slovenska na Považie. Keď vlak prejde cez stanicu Kralovany, zastaví zanedlho v malej staničke — Ľubochni.

Iste už mnohí viete, prečo tu vystúpime. O Ľubochni ste počuli, čítali. Je to malé kúpeľné mestečko, v strede ktorého stojí vzácna budova — Kollárov dom. Stál už v roku 1921. Keby sme vtedy, v polovicike januára, boli v Ľubochni, videli by sme, ako sa k nemu poberajú skupiny ľudí. Z rozhovorov s nimi boli by sme sa dozvedeli, že sú zo všetkých kútov Slovenska. Ba boli medzi nimi aj Česi, Maďari, Nemci, Ukrajinci, teda zástupcovia všetkých národností, ktoré pred päťdesiatimi rokmi na Slovensku žili. Pováčšine robotníci, úradníci, učitelia, spisovatelia, len bohatých obchodníkov, statkárov a fabrikantov by sme tu márne hľadali.

Roku 1921 zišli sa v Ľubochni zástupcovia robotníkov, ktorí boli členmi Sociálnodemokratickej strany na Slovensku. Tu sa mali radíť a rozhodnúť, ako pokračovať v boji, aby si robotníci udržali a upevnili práva, ktoré po prvej svetovej vojne dosiahli; ako pracovať, aby sa vláda republiky dostala do ich rúk.

Stalo sa, že sa robotníctvo nezhodlo na jednej ceste. Rozdelilo sa do dvoch táborov. Mali jednu robotnícku stranu, ale v nej boli dve skupiny. Jedna vystupovala ako demokratická ľavica, druhá

ako pravica. V Ľubochni sa zišli členovia demokratickej ľavice, tí, čo chceli mať stranu takú, aká bola v Sovietskom zväze.

Pravica s tým nesúhlasila. Niečo prijímala, ale väčšinu vecí, ktoré chcela uskutočniť ľavica, odmietala. Preto došlo k roztržke. Keď sa ukázalo, že tieto skupiny nemožno zjednotiť, rozhodla sa demokratická ľavica utvoriť si vlastnú, samostatnú stranu. Preto sa zhromaždili predstavitelia robotníkov 16. januára 1921 v Ľubochni. V onom Kollárovom dome sa konal ich zjazd, tu sa delegáti radili, ako postupovať ďalej.

S delegátmi prišli do Ľubochne aj policajti, ktorí sledovali a pozorovali, o čom sa delegáti zjazdu radia. Keď sa tí rozhodli, že sa nová strana pripojí k zväzku komunistických strán celého sveta, združených pod menom Komunistická internacionála so sídlom v Moskve, zasiahli. Zhromaždenie zakázali, účastníkov rozohnali. Časť z nich sa však druhý deň zišla, už nie v Ľubochni, lež v Ružomberku, aby rozhodla o konečnom výsledku zjazdového rokovania; nová strana, ktorá zatiaľ vystupovala pod menom Sociálnodemokratická strana Slovenska, má sa spojiť s podobnou stranou v Čechách a vytvoriť jednu spoločnú robotnícku stranu.

Tej strany ešte nebolo.

Vznikla však už v máji toho istého roku.

To, čo sa dialo v Ľubochni v januári 1921, konalo sa podobne 14. až 16. mája v Prahe.

Schádzali sa tu delegáti robotníkov, členov ľavicových strán z celej republiky. Do Prahy sa zišlo okolo 600 delegátov. Mali prerokovať hlavne dve veci: ut-

vorenie jednotnej ľavicovej robotníckej strany v republike, ktorá by niesla meno Komunistická strana, a zabezpečiť vstup tejto strany do Komunistickej internacionály. Najvýznamnejšou osobnosťou na tomto zjazde bol Bohumír Šmeral. On predniesol aj hlavný referát. Po ňom prehovorilo mnoho delegátov, ktorí vyslovovali pripomienky, rady, navrhovali opatrenia, ktoré mali uľahčiť prácu novej strany. Všetci boli za jej utvorenie a za jej vstup do Komunistickej internacionály.

A tak sa stalo, že tento prvý zjazd demokratickej ľavice celej republiky stal sa zakladajúcim zjazdom novej robotníckej stra-

ny. Vytvoril Komunistickú stranu Československa, ktorá po celých päťdesiat rokov bojovala za práva pracujúcich. V jej radoch bolo a pracovalo veľa významných stranických pracovníkov — Klement Gottwald, Antonín Zápotocký, Bohumír Šmeral, Julius Fučík, Jan Šverma, Ladislav Novomeský, Peter Jilemnický, dnešný prvý tajomník KSČ Gustáv Husák a mnoho, mnoho iných. Mnohých komunistických pracovníkov roky väznili. Mnohí členovia strany, robotníci, roľníci zahynuli pri demonštráciách a štrajkoch. A najmä v čase fašizmu vykrvácali tisícky členov strany.

Ale pravda sa nedá ubiť.

Pravda zvíťazila.

V rokoch 1945 a 1948 vybojovala Komunistická strana Československa nové víťazstvá a od týchto pamätných rokov vedie náš život, našu vlasť tak, aby sme žili spokojnejšie, krajšie a šťastnejšie. Aby sme žili a pracovali v spoločnosti všetkých, čo si osvojili učenie Karola Marxa a V. I. Lenina. Predovšetkým v spoločnosti s prvým komunistickým štátom na svete, Sovietskym zväzom, v spoločnosti našich priateľov zo socialistických krajín, aby sme s nimi a s miliónmi tých, ktorí ešte žijú v kapitalizme, kráčali ďalej, bližšie k víťazstvu komunizmu na celom svete.

JOZEF HORÁK

Najvýznamnejším slovenským komunistickým časopisom v buržoáznej Československej republike bola PRAVDA CHUDOBY. Vznikla roku 1920 ako orgán revolučných robotníkov. Od roku 1925 vychádzala pod titulom PRAVDA až do polovice roku 1932, kedy sa vrátila k pôvodnému názvu Pravda chudoby. Roku 1935 pre neustále prenasledovanie musela prestať vychádzať.

Jej nástupcami stali sa LUDOVÝ DENNÍK a SLOVENSKÉ ZVESTI, ktoré si za svoj program vytýčili „boj proti utlačovateľom a zblíženie so Sovietskym zväzom“. Slovenské zvesti vychádzali až do zastavenia činnosti komunistickej strany na Slovensku. Ich posledné číslo vyšlo v októbri 1938.

Známy komunistický časopisom na Slovensku bol aj SPARTAKUS. Vychádzal v rokoch 1922 až 1925. V oznámení o jeho vyjdení sa hovorilo, že tak ako Spartakus viedol otrokov do boja za oslobodenie, on bude viesť do boja proti utlačovateľom mládež. O vychádzaní tohto časopisu revolučnej mládeže sa zaslúžil predovšetkým náš prvý prezident-komunista Klement Gottwald.

(J. D.)

14. AŽ 16. MÁJA 1921 vznikla Komunistická strana Československa. O deväť rokov neskôr — 18. a 19. januára 1930 — na porade slovenských funkcionárov KSČ v Žiline utvorila sa slovenská organizácia KSČ so sídlom v Bratislave. Novovytvorená organizácia sa skladala z bratislavskej, novozámockej, trenčianskej, banskobystrickej, žilinskej, rožňavskej, popradskej, košickej a michalovskej oblasti.

(mh)

INTERNACIONÁLA

Ej, hor' sa, sveta proletári,
ej, hor' sa, hladom mučení!
Už nášho hnevu sopka žiari,
to bude výbuch posledný.

**Rozboríme sveta starý základ,
otroci, hor' sa k víťazstvám.
Zabráňme minulosti návrat,
ľud bude vládnuť navždy sám.**

**Posledná borba vzplála,
dajme sa na pochod!
Internacionála
je ľudstva nový zrod.**

**Už vstáva robotník i roľník,
už vstáva strana veliká.
Raz príde sveta život voľný,
zem všetkým ľuďom slúžiť má.**

**Dlho nám krv pili supy čierne,
havranov krdle zbesilé.
Rozptýli nové ráno tiene
a slnce svitne žiarivé.**

INTERNACIONÁLA, slávna revolučná pieseň, vznikla v čase, keď buržoázia vo Francúzsku utopila v krvi Parížsku komúnu — prvú robotnícku vládu na svete. Jej slová napísal robotnícky básnik Eugen Pottier (vyslov Eužen Potjé) a hudbu zložil robotník Pierre de Geyter (vyslov Pjér de Žojté).

Hneď po svojom zrode stala sa Internacionála piesňou revolučných robotníkov. Zjednocovala ich, vyjadrovala ich city, naplňala ich vierou vo víťazstvo pravdy a spravodlivosti. Jej slová „rozboríme sveta starý základ, otroci, hor' sa k víťazstvám“ boli výstrahou vykorisťovateľom na celom svete, revolučnou výzvou do boja za lepší, ľudskejší život. S Internacionálou na perách domáhali sa robotníci svojich práv, s Internacionálou rúcal ruský proletariát roku 1917 krutý cársky štát. A bola to práve ona, ktorá sa stala prvou štátnou hymnou Sovietskeho zväzu.

(mh)

VYVOLÁVANIE HRÍBOV

Ján Kostra

Ukáž sa, hríbik,
skrytý v listí!
Buď taký dobrý,
ty územčistý
obrík!

Ukáž sa, hríbik,
skrytý v tráve,
ty územčistý,
čistý,
bez červiačika v hlave.

Ukáž sa, hríbik,
skrytý v machu.
Viem, že si blízko.
Viem podľa vône,
podľa pachu.
Vystúp z tône!
Buď taký dobrý!
Neodopri!

Viem, že si blízko,
už ťa vetrím.
Poduj, vetrík,
odkry mi ho!

Iste sa pod list
schovať stihol
Musí byť blízko!

„Len si ty lepšie
oči pretri,
Miško!

20

Májový dáždik

N. MIŠUTIN

PLÁVAL RAZ PO OBLOHE OBLAK s daždom na chrbte. Zrazu uvidel pod sebou dedinu. Zadivil sa: Kto to na ulici tak veselo poskakuje? Kto zvoní stiebornými zvončekmi?

Založil si oblak biele okuliare. Pozrie, a to — deti! Čosi kričia. Hore pozerajú, rukami mávajú, poskakujú.

Pochytila ho zvedavosť. Plával pomaly, tichučko. Zrazu zažmurkal ohnivými očami a zaburácal na celé okolie:

„Aká je to hra, deti? Z čoho máte takú radosť?“

„Dáždik, dáždik,“ ozvali sa slabučké hlasy zdola.

„Aha, asi privolávajú dážď,“ dovtípil sa oblak.

Stiahol zo svojho chrbta dáždik a hovorí:

„Choď, braček, pohraj sa s deťmi. Poskoč si trochu!“

Potešil sa dážď, že je voľný, spustil dlhé nohy na zem a roztancoval sa s deťmi.

Oblak z výšky povzbudzuje tanečníka, tleska a bručí do taktu:

„Ach-ach! Bum-bach! Ach-ach! Bum-bach!“

I deti ho povzbudzujú a spievajú, až sa to ozýva po celej dedine:

„Dáždik, zatancuj,
nôžky nelutuj.

Roztancuj sa všade,
veď máš nohy mladé.“

Dáždik sa tak rozveselil, tak prudko roztancoval, že všetky deti zahnal domov. Zostal na ulici sám. Vyskočil a cupotal po strechách domov. Skúšal tancovať po krikoch, po stromoch, ale to sa mu nepáčilo. Vybehol preto do poľa a rozvlnil zlaté klasy. Lenže aj tu sa mu zunovalo tancovať samému. Zosmutnel a ustal. Dovliekol sa ešte na širokú lúku, ale tu sa mu už nohy podlomili. Zvalil sa do hustej vysokej trávy a zvolal:

„Pomôžte mi, mrákavy,
už som celý boľavý.

Už som, biedny, dopracoval,
nôžky som si odtancoval.“

Oblak spustil krásny dúhový most, no tanečník nie a nie sa zodvihnúť. Ba ani rukou, nohou nemohol pohnúť. Zaspal tvrdo na zelenej tráve.

„Bum-bach! Bum-bach!“ burácal oblak nad lúkou a budil ustatého tanečníka. Ale ten ani hlavu nepodvihol.

Schoval teda oblak krásny farebný most a plával ďalej. Veselý, modravý, bez bremena na chrbte prevažuje sa po oblohe.

Deti znovu vybehli z domov, bosé nohy ponorili do kaluží a na potôčiky vody spustili papierové ložky.

Dospelí vykukli z okien, pozerajú na polia skropené daždom a usmievajú sa.

„To nebol dážď, to padala dobrá úroda.“

Prel. K. Slobodníková

Pred tebou stojí —
dubáčisko!“

Hií, —
a pri ňom druhý!

A tu je tretí!
Musí byť štvrtý!
Kde je?

„Ten kuká, chudák,
spod tvojej päty.

A ten piaty,
— dobre skrytý —
smeje sa ti.“

TIK a TAK

Jaroslav Rezník

Po ulici sa prechádzali dva tiene. Jeden sa volal Tik a druhý Tak. Bolo to v lete a bolo práve poludnie. Hodiny na vežiach sa predbiehali, ktoré to prv oznámia celému mestu. Bola

21

veľká horúčava, ľudia chodili iba v košeliach, ale Slnko sa im dostalo i pod ne. Preto sa ponáhľali na kúpalisko.

Len dva tiene Tik i Tak si chodili po uliciach, ruky mali vo vreckách a počúvali tranzistor, lebo Tik mal pred týždňom narodeniny a dostal ho do daru od starej mamy.

„Skvelá vec ten tranzistor. Čo povieš, Tak?“

„Tak, tak,“ prisvieďčal Tak a viac nepovedal, lebo Tikovi tranzistor závidel.

„Zavesíš si ho na krk a vyhrávaš si, kde chceš,“ povedal Tik a pustil tranzistor hlasnejšie.

Tak prišli oba tiene na námestie. Rozpálený asfalt sa im lepil na päty, ale im to neprekážalo, lebo tiene také veci ani nezbadajú.

„Kamarát,“ povedal naraz tieň Tak, „ty sa akosi zväčšuješ.“

„H...“ zakoktal Tik od údivu a na chvíľu zabudol na tranzistor. „To nie je možné, Tak, však sa pozri na seba, ty rastieš tiež.“

Oba tiene, Tik aj Tak, začali radostne poskakovať na jednej nohe. Poskakovali a poskakovali, až sa celkom zadychčali.

„G, g, g,“ povedal Tak, „sadnime si na chvíľu.“

„H, h, h,“ povedal Tik, „dobre, ale len na chvíľku, aby sme neprestali rásť.“

A tak si sadli. Ľudia chodili okolo a veľmi sa čudovali, ako niekto môže sedieť uprostred námestia v takej horúčave. Ale dvom tieňom, Tikovi a Takovi, to vôbec neprekážalo, lebo rástli i posediačky. Sedeli a rástli, poskakovali a rástli a veľmi sa im to páčilo, lebo sa tešili, že budú najvyšší na svete.

„H, h, h,“ začal si pospevovať Tik, lebo mu už nestačil ani tranzistor.

„G, g, g,“ pridala sa i Tak, ale nepoznal celkom dobre melódiu, lebo mu ešte nik nedaroval tranzistor.

Dankin slávik

PAVLA
KOVÁČOVÁ

STARÝ OTEC bol vtáčnikom polovicou svojho srdca. Jedna polovica patrila drevu, druhá vtákom a celé patrilo Danke.

V stolárskej dielni viselo na stene sedem klietok, v ktorých skackali a šveholili spevavé vtáky. Ôsma klietka bola prázdna, ušiel z nej vtáčik oriešok. Nevďačník! Uletel, keď mu raz Danka vymieňala vodu.

Starý otec aj Danka za ním želeli, hoci im zostalo sedem vtákov: strakatý pestrý stehlík, čiernohlavá penica, zlatohlavý králik, chocholatá sýkorka, červenkastá pinka, hnedastá strnádka a zelenkavý čížik.

Starý otec pre ne choval v debničke múčne červy. Boli ligotavé, zlatisté a mali nohy ako stonožka, lenže kratšie. Debnička bola zvrchu zakrytá preglejkou s malými otvormi. Večer, keď vtáky stíchli, ozýval sa z nej tichulinký šelest.

Prázdna klietka bola výzvou pre starého otca aj pre Danku. „Starký, chyt do nej kanárika,“ navrhovala Danka, „alebo kavku. Alebo škorca. Alebo vieš čo? Škovránka! Najradšej škovránka. Každé ráno zavčasu vstanem, uviažem mu na nožičku nitku, zájdem s ním na dvor a budem ho púšťať do modrého neba, aby vysoko lietal a trilkoval.“

Starý otec pochyboval, že by sa uviazanému škovránkovi chcelo trilkovať, a tobôž, že by sa Danke chcelo zavčasu vstať.

„Vydrž do mája, potom klietku zaplníme,“ povedal a za nič nechcel prezradiť, čím.

Aby zmiernil Dankinu netrpezlivosť, urobil jej hojdaciu stoličku z tmavohnedého kaukazského orecha. Bola pohodlná a dala sa v nej prudko rozhojdať. Danka sa v nej hojdávala celú zimu a predstavovala si, že jazdí na koni. Na jar stoličku

zunovala, odložila ju do kúta a tam slúžila starej mame, ktorá v nej večer čítavala noviny.

Po Kvetnej nedeli začal starý otec robiť prípravy na lapenie vtáka. Poprezeral všetky klonky, pasce a oká. Zo starého kožúška si ušil veľké palčičky. Z povaly zniesol bicykel, vyčistil ho a namastil.

V deň, keď sa vydali na lov, zabalil do plecniaka vlnené handry, fľašu petroleja, zápalky, biele plátenné vrecúško a tie palčičky. Danka sedela vpredu na bicykli na pohodlnom čalúnenom sedadle, nohy opierala o zúbkaté stúpačky. Vzadu na šiji cítila dych starého otca.

Raz-dva zanechali mesto a pustili sa Ižanskou cestou k hore. Bol tam miešaný les. Starý otec už dávno naučil Danku poznávať stromy. Najradšej mala borovice a brezy a tiež osiky, ktorých lístkami pohne aj najslabší vánok.

Na úzkom horskom chodníčku starý otec zložil Danku z bicykla, oprel ho o jedľu, stiahol si plecniak z pleca a povedal:

„Tu počkaj, ja sa hneď vrátim.“

Danka osamela, no nebála sa. Zastala si pod jedľu, pozrela sa hore a čudovala sa, aký krásny vzor tvoria konáre jedle, keď medzi nimi presvitá slniečko. Pozorne sa dívala, či neuvidí veveričku, ale veverička sa neukázala. V blízkosti zapraskala suchá halúzka. Vracal sa starý otec.

„Poď, našiel som pekné mravenisko.“

„Načo nám je mravenisko, chceme predsa lapiť vtáka, či nie?“

„Práve pre vtáka ho potrebujeme.“

Neďaleko, na malej čistinke, sa ligotal zarosený okrúhly kopček mraveniska.

Starý otec vybral z plecniaka palčičky, handry a fľašu s petrolejom.

„Pozväzuj tieto handry,“ prikázal Danke.

Okolo mraveniska urobil prstenec z handier a navlhčil ich petrolejom.

„A teraz sa dívaj odtiaľ z toho pňa,“ ukázal na široký klát smreka asi na desať krokov obďaleč.

Zapálil handry a natiahol si palčičky. Keď mravenisko obkľúčil ohnivý kruh, rozhrnul ho a Danka zbadala, že vo vnútri sa čosi belie. Boli to mravčie vajčička. Starý otec ich rýchlo nabral do plátenného vrecúška. Mravce, ktoré mali na starosti vajcia, chceli s nimi ujsť, ale ohnivý pás ich zadržal a museli sa vrátiť. Starý otec tak ukoristil skoro všetky vajcia.

„H, h, h, pozri, Tak,“ vykrikoval Tik, „ešte si dva razy posedíme a raz zaskáčeme a potom, keď natiahneme ruku, dočiahneme až do Tamtej ulice.“

„G, g, g, to je úžasné,“ povedal Tak a sadol si, hoci poskakoval len chvíľku a vôbec nebol zadychčaný.

Ešte stále tu poskakujú, divili sa ľudia, keď sa vracali z kúpaliska.

Ale Tik a Tak si už nikoho a nič nevníмали. Ani tranzistor. Nedočkavo čakali, kedy dorastú až do Tamtej ulice.

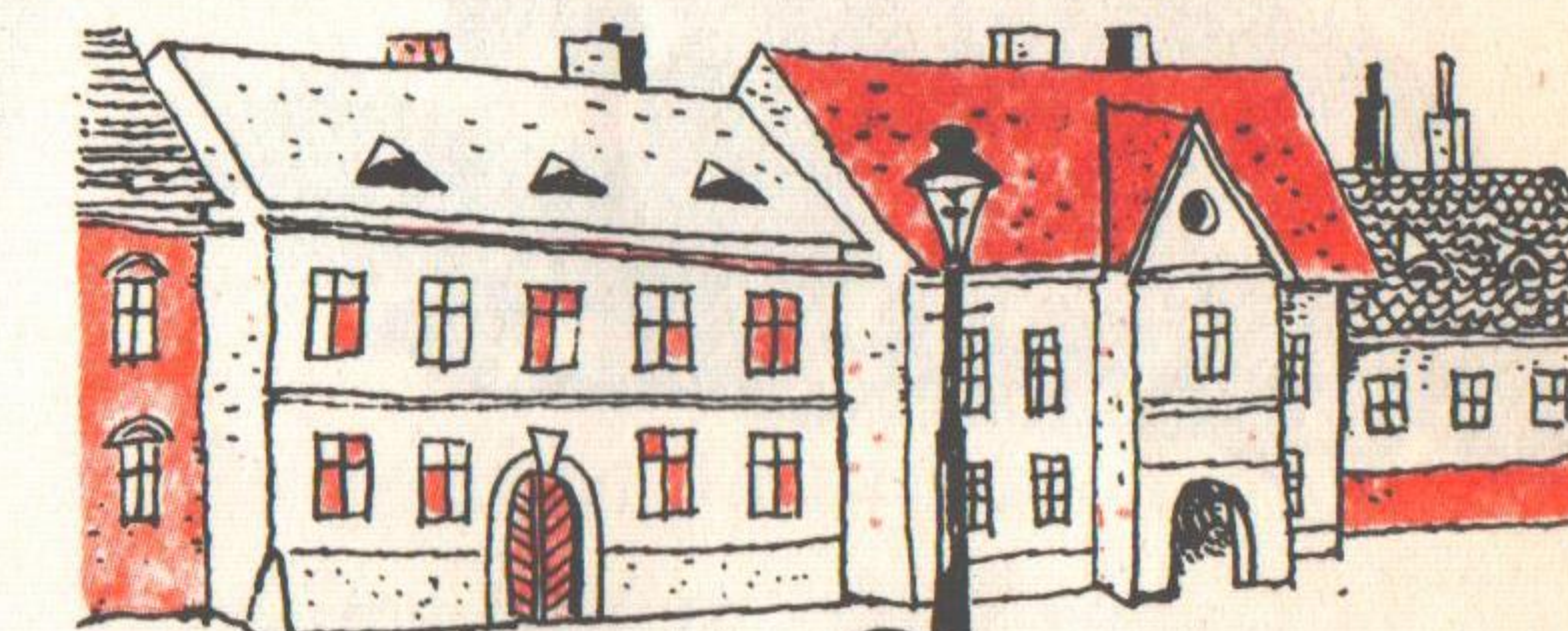
„Teraz,“ vykrikoval Tik a zatlieskal rukami nad hlavou. Dočiahol až do Tamtej ulice.

„Te...“ stačil vykriknúť ešte aj Tak, ale to boli posledné slová, ktoré vyslovil.

Oba tiene, Tik i Tak, zmizli.

Za horu zapadlo slnko a usmievalo sa, ako ich potrestalo, lebo uprostred námestia, len tak, kde nič, tu nič, nemajú čo hľadať ani tiene.

Neskoro večer ich našla stará mama Tiková. Sedeli vedľa námestia. Boli opäť malí ako na poludnie a usedavo plakali. A keby sa neboli rozsvietili neónové lampy, stará mama by ich hádam ani nebola našla.

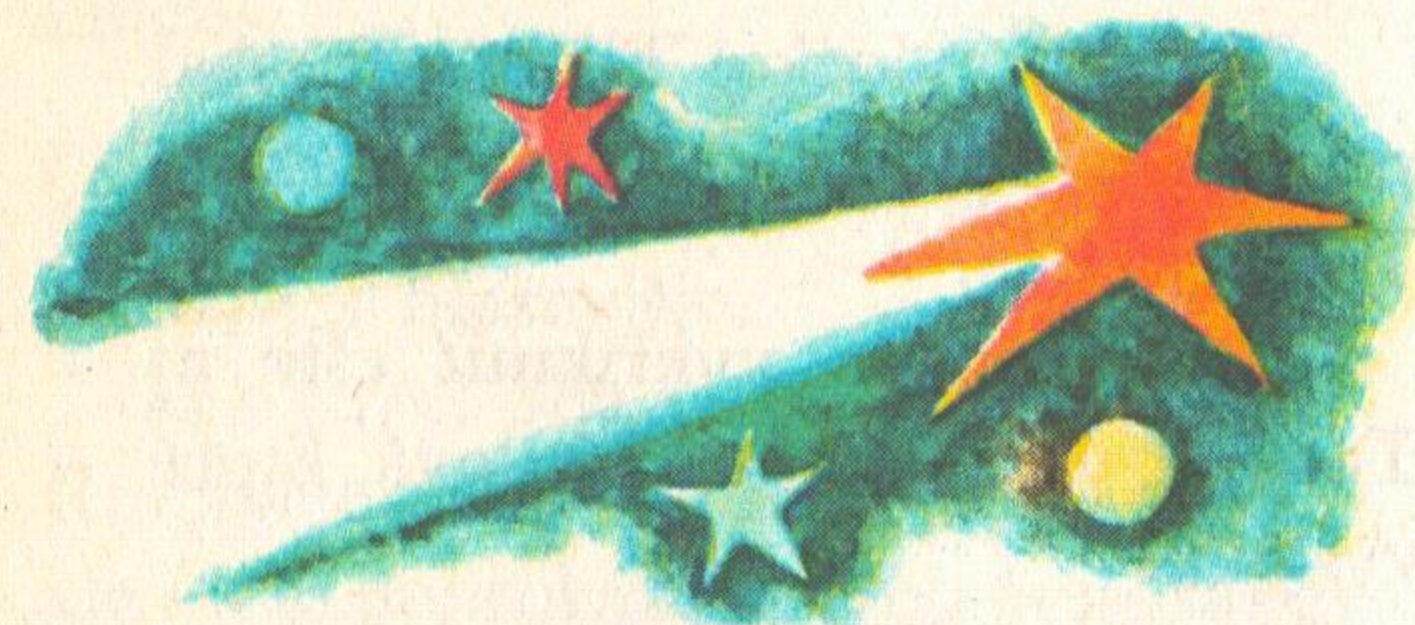

Kométa

Mária Rázusová-Martáková

Letí po nebeskom poli
rozžiarená kométa,
všetky hviezdy na okolí
zlatým chvostom ometá.

Raz za mnoho liet sa zjaví,
zablýska sa nad nami —
a zas beží do diaľavy
tajomnými cestami.

Bundáš labužník

Viktor Hujik

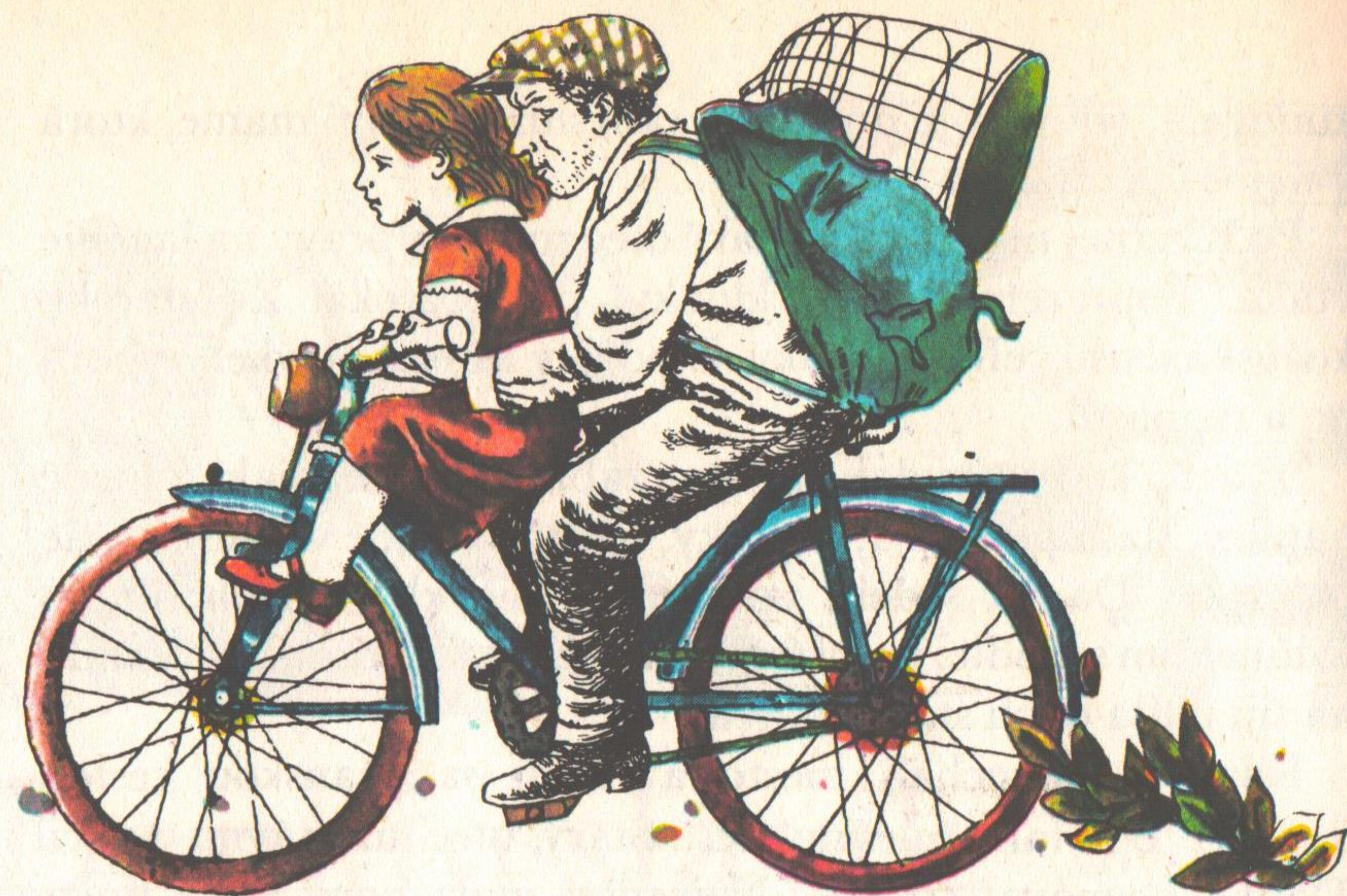
Dumá Bundáš v búde:
„Aký obed bude?
Dostať šunky plátok —
ó, to by bol sviatok!“

Lastovičia pieseň

Viktor Hujik

Zaspievala lastovička,
až sa škola chvela:
„Kto sa učí od malička,
bude vedieť veľa!“

Potom zahrnul hmýriace sa mravenisko a udupal zvyšky ohňa.

Mlčky sa vracali k jedli, kde nechali bicykel. Starý otec vycítil Dankin nesúhlas a povedal:

„Netráp sa, Žubrienka, oni sa z toho spamätajú. A my vajíčka potrebujeme pre slávika.“

„Akého slávika, veď nijakého nemáme? A načo potrebuje slávik mravčie vajcia?“

„Pre neho je to najväčšia maškrtka. Keď ju má, tak spieva aj v klietke. Všetci uvidíš.“

„A kde je ten slávik?“

„Predvčerom som mu tam dolu nastavil klonku,“ ukázal starý otec na krovie na kraji hory.

Danka zrýchlila krok. Starý otec s bicyklom a plecniakom jej ledva stačil.

Opatrne rozhrnul krovie a Danka zbadala, že je v klonke hnedosivý vták.

„Slávik,“ skríkla a chcela ho chytiť.

Starý otec jej to nedovolil. Prikryl klonku čiernou šatkou a pomaly ju zdvihol. Bolo počuť pleskot krídiel, bezmocné nárazy lapeného vtáka.

Doma starý otec potme preložil slávika do prázdnej klietky a zakryl ju šatkou.

„Aspoň týždeň musí byť potme, aby sa načisto nesplašil,“ vysvetlil Danke. „Zatiaľ usušíš mravčie vajcia.“

Sušili ich v debničke na slnku. Debnička stála šikmo, aby na ňu dopadlo čo najviac svetla, a stále ju musel niekto strážiť — najčastejšie Danka. Keby ju nestrážila, vrabce by všetko vyzobali.

Slávik jedol len toľko, že nezahynul od hladu. Už privykol na klietku, zaiste pobadal, že nie je sám, ale vo vtácej spoločnosti.

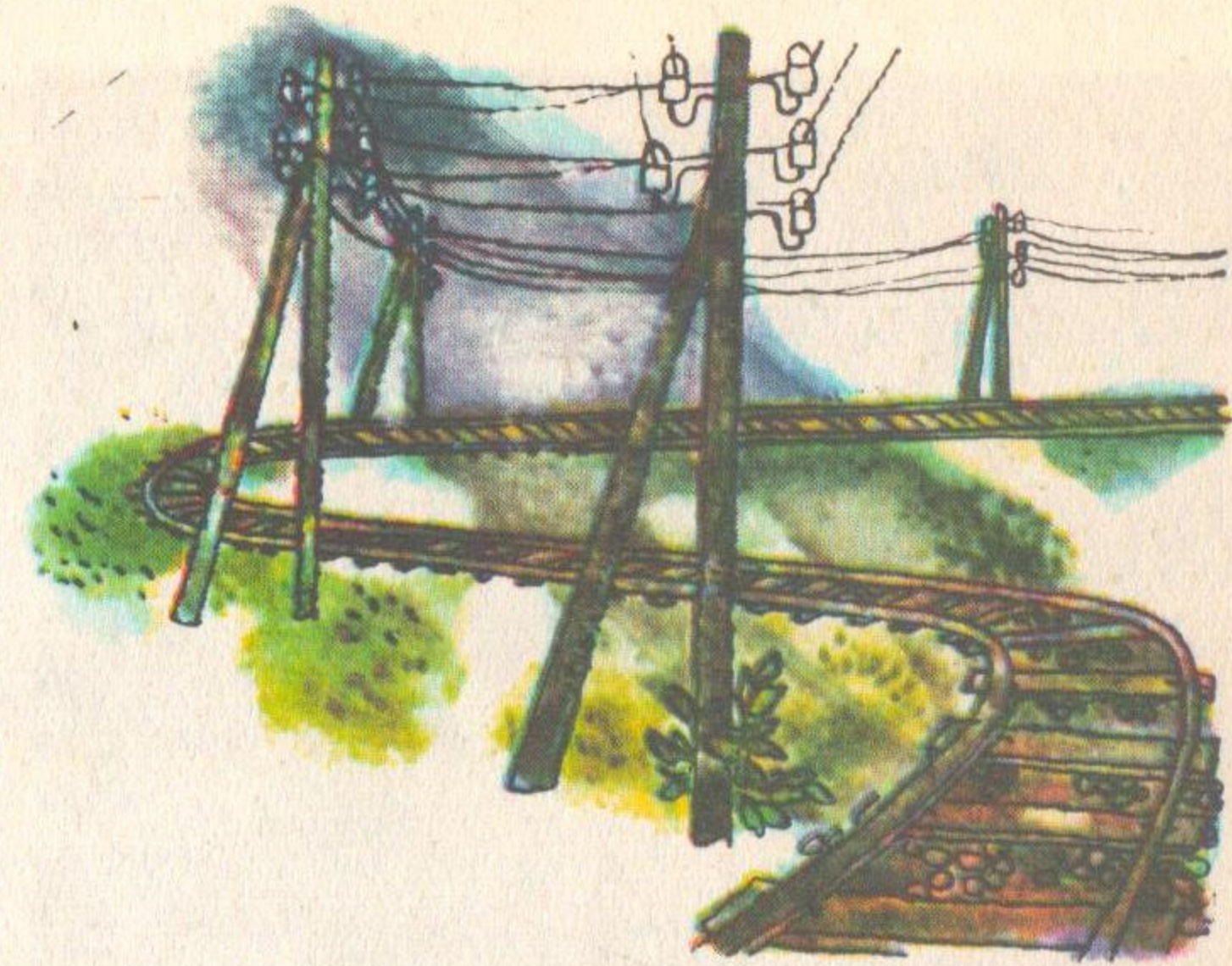
Raz podvečer v máji sa Danka hrala na nábregí na schovávačky. Stará mama ju už niekoľkokrát volala domov, ale ona sa zatajila, akoby nepočula.

Bol utešený večer. Vyšiel mesiac a zrkadlil sa v tmavej pokojnej rieke. Biele kamenné brehy sa ligotali, zem bola pokrytá gaštanovými kvetmi.

Tu sa z dielne starého otca ozval sladký spev. Niesol sa v dlhých, jasných, zvonivých tónoch s drobnými perlivými trilkami.

Slávik spieval a nábregie sa premenilo na rozprávku. Mesačný svit zalieval domy a stromy, kvety gaštanov svietili ako sviece a popadané lupienky sa premenili na strieborný prach. Ľudia na ceste sa zastavovali a načúvali.

Danka stála pod oblokom dielne, oprela sa čelom o múr a načúvala tak zaujato, že ani nezbadala, kedy z nej vyšiel starý otec a chytil ju okolo pliec.

PIESEŇ

O KOLAJNICI

Tomáš Janovic

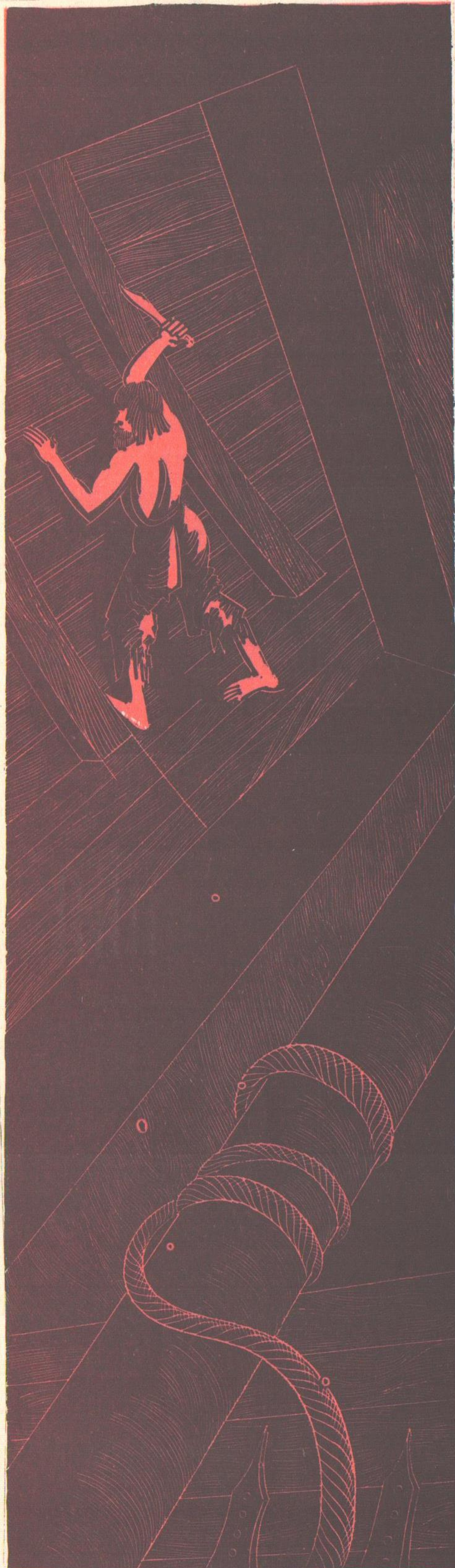
Po zemi sa plazí had,
nemá smäd a nemá hlad,
kto ho zbadá, každý háda,
čo had medzi nami hľadá.

Jedným slovom záhada,
prilož ucho na hada,
ozve sa ti čosi krásne
ako rým na konci básne.

Ty len dobre počúvaj,
ozve sa ti sveta kraj,
hudba dialav bzučí v uchu,
nezamĺkne pre poruchu.

Po zemi sa plazí had,
zrejme had sa plazí rád,
nie je z vody, ani z dreva,
iba stále čosi spieva.

Prilož ucho, počúvaj,
ozve sa ti sveta kraj,
hudba dialav hneď ťa zvedie
na Capri i do Serede,

Hrobka pod vodou

Len pokojne, myslel si Karol Jetting. Musím si všetko rozvážiť. Som uväznený v kabíne Havrana. Voda má mocný tlak a uzavrela dvere lepšie ako najlepší zámočník. Som na lodi, kde nájdem veľa cenných nástrojov; azda tu budú i potraviny a kresadlo. Možno aj iné dôležité veci. Lenže ako sa dostať von z tejto hrobky?

Najprv z celej sily skákal na dvere a pokúšal sa ich vytlačiť. Márne. Potom si spomenul na dýku. Vytiahol ju z dreva a narýchlo si prečítal pripichnutý papier:

Táto loď zvaná Havran patrí najmilostivejšiemu kráľovi Francúzska. Velí jej kapitán Charles Bruce. Chcela sa plaviť na ostrov Mauretánia, búrka ju rozbila a zničila. Boh nám pomáhaj.

Úbohý kapitán Bruce! Umriem tu s tebou?

Jetting vzal do rúk dýku. Uvedomil si, že silou nezmôže nič. Len rozvahou. Treba sa poponáhľať, lebo loď stále klesá a o chvíľu môže byť už neskoro.

Karol začal dýkou vyrezávať otvor. Len čo hrot prenikol cez drevo, začala do kabíny vnikáť voda. Práca šla pomaly a on chcel vyrezať otvor aspoň meter krát meter. Pomohol si kovovým ťažidlom na spisy, ktoré našiel v kúte miestnosti. Búchal ním po rukoväti dýky.

Ešte raz sa poriadne oprieť! Karol si sadol na vyrezaný štvorec a vtom niečo zarachotilo. Morská voda sa s hukotom vovalila dnu. Teraz sa treba držať dverí a pretiahnuť celé telo cez otvor. Posledný raz nabral dych. Zažmúril oči. Jednou rukou sa držal dverí, v druhej mal dýku.

Keď sa vynoril na hladinu, celé telo mal odraté od klinčov. Čo na tom záleží? Hlavná vec, že sa dostal z hrobu pod vodou a že má v rukách vzácnu zbraň!

Čo je cennejšie pre Robinsona?

Karol Jetting pár dní odpočíval a čakal, kým prestane príliv. Po niekoľkých dňoch stál Havran už nehybne na hladine.

Karol sa teda presekal až do podpalubia, kde našiel vzácne nástroje: sekery, hrdzavú píľku, súdky s pušným prachom,

delá. To posledné nepotrebuje. Vlastne, potreboval by, keby ich vedel dopraviť na breh. Mohol by vystreliť a upozorniť na seba vzdialené lode.

Spotený Karol si chcel dačím poutierať uznojenú tvár. V kúte skladu zbadal kopu handár a lodné plachty. Začal medzi nimi hľadať kus čistejšej látky, čo by mu nahradila aj predranú košeľu. Zrazu pod prstami pocítil kovanie. Debna! Odhádzal handry a debnu z kúta povyťahol. Bola zamknutá. Po krátkom váhaní sa pustil do nej sekerou, aby uvoľnil zámku. Čo asi v nej bude? Tovary, listiny?

Skoro omdlel, keď sa na dne debny zaligotalo zlato a striebro. Veľké množstvo mincí, náramkov a prsteňov! Poklad, našiel som poklad, zajasal Karol Jetting. No o chvíľu zmlkol. Na čo mu je zlato, keď nemá strechu nad hlavou?

Postupne povynášal poklad na breh. Ešte asi týždeň chodil na loď, nazbieral si z nej potrebné veci. Mal už i posteľ, ba i stoličky, chýbal mu iba dom. A tak sa v nasledujúcich mesiacoch pustil do stavby dreveného domca.

Raz v noci sa prebudil na obrovský rachot. Blesky križovali oblohu, z neba sa valila voda takmer prúdom.

Prihlásilo sa obdobie dažďov.

Karol narýchlo zahradil napoly postavený domček priečnou stenou. Spával a jedol v kutici, ktorá mu prv bola kuchyňou. Pred ničivou vodou stačil ukryť iba jediný súdok pušného prachu.

Nečakaná návšteva

Zárezy na stene zrubu, ktoré slúžili Karolovi ako kalendár, pribúdali.

Jetting je už na pustom ostrove vyše roka. Nevie, že na druhej strane pri soche Pána Hrôzy už dvakrát zakotvili člny domorodcov z blízkych ostrovov, ktorí tu obetovali svojich nepriateľov. Na šťastie, na Karolov príbytok nenatrafili; a Karol, zaujatý neustálym zdokonaľovaním dreveného domčeka, na druhú stranu ostrova vôbec nechodil.

Južné slnko po týždni vysušilo zem. Jetting sa po dlhom čase vybral na dlhšiu prechádzku po ostrove. Vstúpil na sopečný vrch, aby sa porozhliadal. Prekvapený zbadal v zálive loď s bielymi ľuďmi na palube, ktorí vliekli na breh zviazaného človeka. Bili ho a kopali, potom priviazali o strom. Karol s napätím čakal, čo bude. Týmto ľuďom, i keď sú to Európania, nemôže sa predsa ukázať na oči!

Čo urobia so zajatcom?

POKRAČOVANIE

Táborový oheň plápolá

V minulých Prechádzkach sme hovorili o ohniskách. Sú však slávnostné stretnutia a posedenia na lesných lúkach, v stanových tábo-

roch, kedy nestačí obyčajné ohnisko. Chceme si posediť okolo táborového ohňa. Lenže postaviť dobrý táborák — to je umenie.

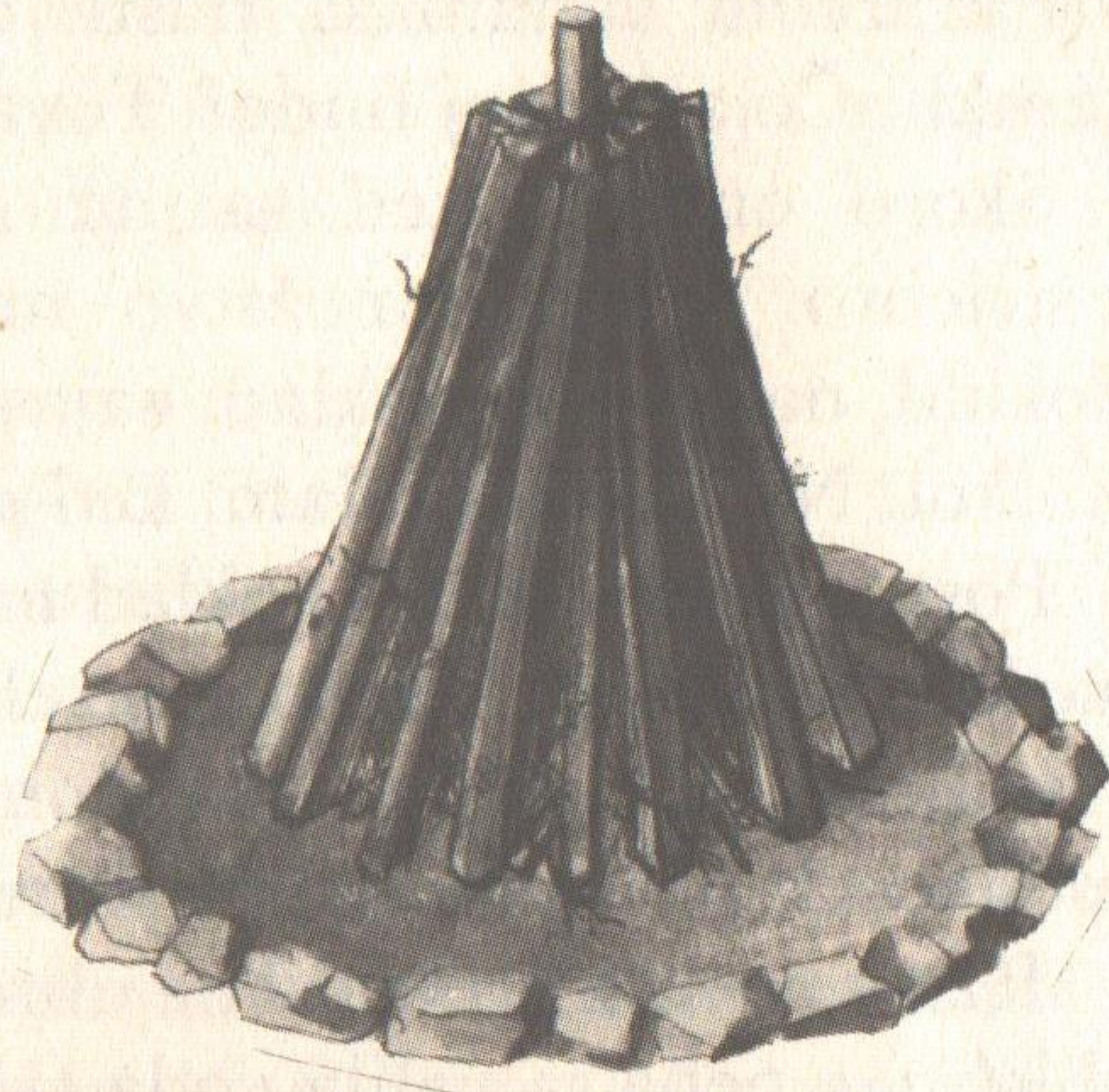
Prvému typu táborového ohňa pravíme pyramída.

Do prostriedka pyramídy zatlačíme podpalovací kolík, okolo ktorého uložíme suché konáriky, na ne položíme silnejšie drievka. To je jadro budúceho ohňa, ktoré obložíme polenami. Polená ukladáme kruhovite, hore dohromady, na zemi od seba.

Druhý oheň sa volá pagoda. Jadro ohňa vyplníme suchými konárikmi, čečinou a na ne uložíme silnejšie polienka. Toto všetko obkladáme polenami. Aj tento tábo-

rák sa odspodu k vrchu zužuje, takže vytvára podobu pagody.

Základné tvary môžeme kombinovať. Pri jednom stretnutí na Táloch sme si urobili takýto táborový oheň: Uprostred stála vysoká pyramída a okolo nej vo forme hviezdy bolo päť menších pagod.

RUDO
MORIC

Prechádzky po prírode

AKO SA PETROVI ZAKRÚTILA HLAVA

Peter s mladším bratom Ivanom sa vybrali do hory. Vzali si batoh zásob a stan.

Utáborili sa však na mieste, kde bola tabuľka „Oheň klásť a stanovať zakázané!“

„Tu nás nik nenájde,“ povedal Peter bratovi a zabočil do húštiny.

A predsa ich našli. Bolo to v piaty deň, keď zastal pred nimi muž v zelenej uniforme.

„Neviete čítať, chlapci?“ spýtal sa. „Čo by sme nevedeli,“ odvrkol Peter.

„Tým horšie pre vás,“ stiahol obočie lesník. „Prečítali ste si, čo stojí na tabuľke pri ceste?“

„No a...?“

„Toto je chránený revír, kde vodíme aj zahraničných poľovníkov.“

„Čo nás po poľovníkoch, my môžeme stanovať, kde sa nám zažiada,“ bráni sa Peter, ale hlas už nemá istý.

„A ako dokážete, že ste tu nepytliachili, há? Napríklad do oka.“ A lesník vytiahne akúsi legitimáciu. Peter číta: Prísazná poľovná stráž.

„A teraz mi ukážte osobné preukazy,“ vyzval lesník chlapcov celkom úradne. Nemali. Veď načože nosiť preukazy do hory?

„Nemáte osobné preukazy a zdržujete sa na nedovolenom mieste. To je spolu sto korún!“ Peter chcel niečo povedať, ale stačil len ústa otvoriť. Lesník pokračoval: „Ste tu päť dní, každý deň kladiete oheň a môže vzniknúť požiar. Je sucho, les by vzbĺkol ako slama. Za tento prečin je

V MESIACI SADENÍC A V MESIACI RUŽÍ

pokuta tristo korún na deň. Spolu tisíc päťsto! A čo drevo? Za päť dní ste spálili za sto korún lesného odpadu. Vyrúbali ste, ako vidím podľa pníkov, tri bučky. S prizmúrením oka ide o ďalšie dve stovky. Teda dohromady váš priestupok stojí tisíc deväťsto korún.“

Petra zalial pot a nebol schopný prerieť slova. „Tolko peňazí som ešte ani nevidel,“ vykoktal.

„Rodičia...“ prehodil lesník a Peter zbledol ešte väčšmi. „Nevedel som, odpusťte.“

„To je už iná reč,“ usmial sa lesník. „Tentoraz stačí napomenutie. Dúfam, že nabudúce budete rozumnejší.“ A lesník, ako prišiel, tak ticho sa vzdialil.

Peter s bratom začali baliť. Chytrý preč z tohto drahého miesta!

Dobré rady hubárom!

- 1 Zbieraj len tie huby, ktoré bezpečne poznáš! Ak máš známeho odborníka-hubára, chodievaj s ním. Naučí ťa poznávať huby rýchlejšie ako najlepšia príručka.
- 2 Nazbierané huby čo najskôr očisti, nakrájaj, alebo nalož do soli! Dlhšie skladované huby sa kazia, zaparujú sa a sú nebezpečné pre zdravie človeka!
- 3 Huby na sušenie krájaj čo najtenšie. Ak sa plátok iba prehne a nezlomí, nie je ešte suchý.
- 4 V soli huby vydržia niekoľko mesiacov. Vodu nepridávaj, huby si ju pustia samy. Pred použitím ich preper a ani tak nedávaj do polievky soľ. Huby jej obsahujú dostatočné množstvo!
- 5 Upravené huby sa jedia teplé, keď vychladnú, sú ťažko stráviteľné a nechutné. Ani ohrievať ich neslobodno, mohli by uškodiť!
- 6 Ak nájdeš hubu, nerozrývaj okolie. Poškodíš podhubie a nikdy tu už nebudú rásť huby!
- 7 Keď ideš po lese, nekop do húb! Sú okrasou lesa.

ZUBOVNÍK ŠUPINATÝ

**POZOR!
CHOĎ TICHO PO LESE!**

Mesiac sadenic a mesiac ruží sú v lese mesiacmi nádeji. V mesiaci sadenic sa liahnu jelenčatá, danielčatá, srnčiatka. Z vajčiek sa klujú bažanty. V mesiaci ruží popri liahnutí a hniezdení zver vychováva mládatá. Každý hlasnejší krok, každé slovo zver rušuje. A ona teraz potrebuje pokoj. Správaj sa teda v lese ticho!

Zázrak prírody

Nedaleko chaty, medzi koreňmi hrabov a jelší našli sme trsy ružového kvietia. Už na pohľad zaujímavá rastlinka. A ešte zaujímavejšia, keď sa o nej dozvieš to, čo sme sa dozvedeli my. Prezradil nám to ujo horár.

„Ja túto rastlinku volám zázrak prírody,“ povedal. „Správne sa volá zubovnik šupinatý. Je to cudzopasník, obživu si berie z koreňov stromov, pod ktorými rastie. Ale čo je najzvláštnejšie, to je čas jej rastu. Čo myslíte, koľko rokov potrebuje, kým vyjde na denné svetlo?“

Hádali sme.

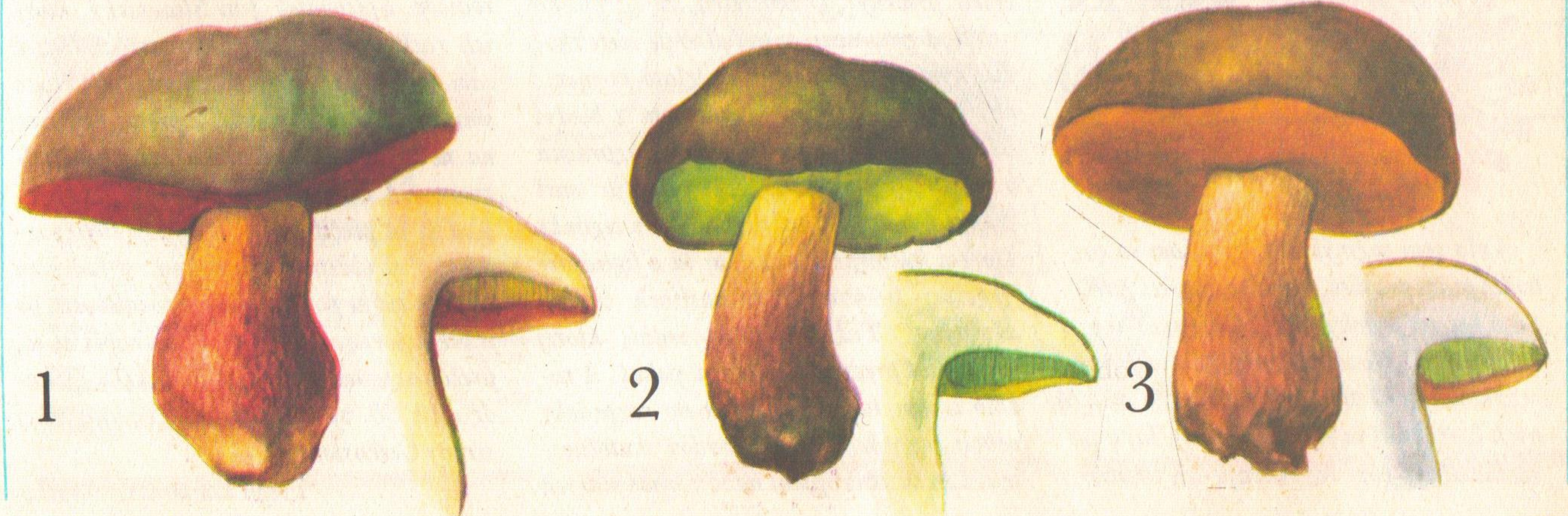
Vlado povedal: dva roky. Ja som rok pridal. A horár sa iba usmieva. Zuzka podľa jeho úsmevu zbadala, že ešte stále je to málo. Nuž pridal ešte dva roky a povedala: päť. A ujo horár sa neprestáva usmievať. Potom vraví:

„Nebudem vás ďalej napínať. Desať rokov trvá, kým sa spod zeme ukážu tieto ružovkasté kvietky.“

Nuž povedzte sami, nie je to zázrak?

HÁDANKA

Ktorý z trojice nakreslených hřibov je jedlý a ktorý jedovatý? Podľa čoho si poznal jedovatú hubu? Troch, čo správne odpovedia, odmeníme knihami!

Obrázky Ján Švec

BRÚSIME SI JAZYK

Jozef Pavlovič

Tak isto, ako sa dom skladá z tehál alebo seno z voza, aj slová sú z kadečoho poskladané. Napríklad slová

v — o — z
o — v — o — s
v — o — s — k
k — o — k — o — s
k — o — k — s
s — k — o — k
k — u — s

sa skladajú zo samých predložiek. Slová sa však netvoria len predložkami:

K-ÁBEL
K-MOTOR
K-OCEL
K-REMEŇ
K-ROVINA

ale aj záložkami:

JARMO-K
KALIŠTE-K
KOLO-K

SÚŤAŽ O ZLATÉ SLNIEČKO

Hádanky počtárske

1. Z čísel 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 dve znásob a ostatné prirátaj k výsledku tak, aby ich súčet bol 100. Ktoré čísla si vynásobil?

2. Miško vraví Jankovi: „Janko, daj mi jedno jablčko a budeme mať obaja rovnako.“

Janko odpovedá: „Daj mi ty jedno, potom budem mať ja trikrát toľko jablčok ako ty.“
Koľko jablčok mal Miško a koľko Janko?

3. Všimnite si týchto osem osmičiek a sčítajte ich tak, aby ste dostali súčet tisíc.
8 8 8 8 8 8 8 8 = 1000

NAŠIM HRDINOM

Naši slávní hrdinovia do boja šli s radosťou. Mnohí v boji zahynuli, iní prišli s víťazstvom.

Lenka Kováčová, 4. tr., Bratislava

O LASTOVIČKE A MUŠKE

Lastovička priletela k muške a povedala jej, aby si urobili spolu hniezdo. Muška privolila. Lastovička a muška začali stavať hniezdo. Keď ho upravili, ponosili si tam, čo im bolo treba. Bývali v hniezde mnoho, mnoho rokov. Raz preletela muška cez lastovičkinu polovicu. Lastovička sa na mušku nahnevala a zjedla ju. Odtiaľdi jedla lastovičky muchy.

Iveta Baránková, 4. tr., Žilina

KNÍŽKA, KTORÁ ŤA POTEŠÍ

Vela som rozmýšľala, kým som sa rozhodla práve pre túto. Hneď sa dozvieš, prečo. Sú v nej rozprávky, ale celkom iné, ako si dosiaľ čítal. Nenájdeš v nej zakliate princezné, ani zakliate zámky, ale zato stotočňných ľudí, ktorí ťa prinútiť rozmýšľať a porovnávať. O čom rozprávajú ich smutné a

veselé príbehy? O Smelkovi, čo sa ničoho nebál, a zaumienil si tak dlho po svete chodiť, kým obyčajnú tehlu na zlato premenil, aby pomohol svojim kamarátom z biedy. Mne sa napríklad veľmi páčila rozprávka o majstroch-kováčoch, ktorí pomstili smrť svojho kamaráta, aj rozprávka o cigánke Dore a husiarke Hanke, aj tá o figliarovi Jegešovi a čarodejných husliach cigána Bandyho. Ťažko veru povedať, ktorej z nich dať prednosť, všetky sú pekné. A nebolo to ani tak dávno, čo tieto rozprávky neboli rozprávkami, ale tvrdou skutočnosťou. Len sa skús opýtať na to svojich starých

rodičov. Spisovateľ Ján Štiavnický, ktorý ich zachytil od pamätníkov starých čias a sám umelecky dotvoril, chcel nám tieto smutné časy pripomenúť i preto, aby sme na ne nezabúdali. Knižka vyjde pod názvom ŠATY MALEJ DOMINIKY. Keď si ju prečítaš, pochopíš, že tieto rozprávky sú vlastne rozprávkami o ľudskom srdci, o túžbe po chlebe a spravodlivosti, po láske a porozumení. Potom pochopíš aj to, prečo rozprávky Jána Štiavnického vychádzajú k 50. výročiu vzniku Komunistickej strany Československa.

Tvoja kamarátka Maľka

ZDRAVÍM SLAVÍN

V slávnostné ticho halia sa rovny, pamätník biely v diaľ hlása činy. Hoj, keby padlí uzreli nový svet, ktorý v mieri zmenil sa v iný...

K mieru je trpká železná cesta, posiatá krvou odvážnych hrudi. V nej nárek detí, spálené mestá burcujú k pomste. Volajú ľudí.

Nedošli. Padli... Nedošli k cieľu. Však smer ciest k mieru dali nám. Tam, kde smrť vzala dušu ich bielu, pamätník stojí. Mlčí. Sám...

Nuž, zdravím Slavín! V úcte sa kloní pamiatke padlých postava. Nuž, zdravím Slavín! Odkazom zvoní, zbronená krvou zástava.

Láda Vtípiľ, 9. tr. Bardejov

MÁJIK

Zelený májiček, čo sa to deje? Veď prší dáždiček, slnko sa smeje.

Igor Turčák, 4. tr., Podbiel

Slniečko

MESAČNÍK PRE DETI

vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: Bratislava, nám. SNP 11. tel. 582-41-49. Vedúci redaktor Ján Turan, výtvarný redaktor Miroslav Cipár, grafická úprava Lubomír Krátky. Tlačia Polygrafické závody, n. p., závod 1. Bratislava, Dukelská 4/c. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom podáva a objednávky prijíma každá pošta i doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Gena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

Dátum	Obsah oznámení	Podpisy
	J. MRKVIČKA žiak	učiteľa rodiča
10.3.	Váš syn J. Mrkvička u kadebol doma taku	E. Riptová h. u.
11.3.	Vysrepal som ho.	J. Mrkvička starob
15.3.	Váš syn Jozef Mrkvička miesto na vyučovaní sedel pri kváčovi v kotolni.	M. Šulej riaditeľ školy
16.3.	Zjedal som ho ako hadu.	J. Mrkvička št.
19.3.	Kúpte, prosím, synovi nové pero!	E. Riptová h. u.
22.3.	Váš syn Jozef Mrkvička narobčeky spieva falasne, aby rozosmial triedu.	O. Holec uč. spozn.
	Prehodol som sa na ríjaku knižku sbralim. aj som ju strahl v prírode.	Jozko Mrkvička št.

ŠÍPKOVÝ KER

JÁN KOSTRA

/úryvok/

*Keď kvitnú šípkový vedľa poľnej cesty,
na kraji lesa, v háji na svahu,
to je už u nás jún a počuť zvesti,
že leto ide hore po Váhu.*

*Šípkové kríčky kvetím obsypané,
aká to krása, aká nádhera!
Slniečko, len čo vyjde ponad stráne,
zaľúbene sa na ne pozerá.*

*I človek, ktorý kráča zadumaný,
zastane nenazdajky pri kríčku
a usmeje sa — tak, že nevie ani —
a k nosu prikloní si ružičku.*

*Odlomí jeden púčok opatrne,
ak jeho kráse nevie odolať,
— len opatrne, lebo šíp má trne! —
a dá ho z lásky tomu, koho rád.*

*Aká to jemná vôňa vane z kríka
a akú nežnosť dáva krajine!
Nejedného on na noc chrobáčka
do ruže lupienkami privinie.*

*I slávik príde za mesačnej noci
a potom počuť dlho jeho spev.
Ruženke Šípkovej on spieva čosi.
Najkrajšej deve z rozprávkových diev.*

*A ráno, keď sa zaskvie zarosený
ten kríček zase v nežnom závoji,
zuní to v ôkol sťa v koncertnej sieni —
tolko sa muzikantov vyrojí.*

*Tak v plnej kráse na úvrati stojí,
kým neopráchnu nežné lupene.
No vždycky stojí kríček v plnej zbroji
a drží zbrane prihotovené.*

*Za krásny život na obranu tasí
brúsené ostne — ostré šablíčky,
aby plod dozrel a na večné časy
rozvoniavali jarné ružičky.*

